

NVWA Consumentenmonitor 2023

Onderzoek naar het vertrouwen van de consument
in de veiligheid van voedingsmiddelen

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
*Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit*

M. Peeters
A. van den Heuvel

Amstelveen, maart 2023

Inhoud

Samenvatting	3
Inleiding	6
1. Consumentenvertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen	8
2. Consumentenvertrouwen in de veiligheid van verschillende productgroepen.....	11
3. Consumentenvertrouwen in informatie verstrekt door verschillende partijen	14
4. Consumentenvertrouwen in verschillende partijen	18
5. Waar maakt de consument zich zorgen over?.....	23
6. Bekendheid incidenten rond voedselveiligheid en vertrouwen	29

Samenvatting

In deze rapportage worden de resultaten beschreven van de meting die in januari 2023 is uitgevoerd in het kader van de Consumentenmonitor Voedselveiligheid. De vragenlijst is grotendeels identiek aan de vragenlijsten van de vorige metingen. Er zijn wel enkele vragen toegevoegd gerelateerd aan de coronacrisis. De resultaten worden waar mogelijk vergeleken met de resultaten van eerdere metingen. Resultaten van de voorgaande meting in 2021 worden waar mogelijk direct vergeleken met de huidige resultaten. In 2023 hebben 3694 consumenten deelgenomen via een online vragenlijst. De resultaten van dit onderzoek kunnen als volgt worden samengevat:

1. Consumentenvertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen

- Het consumentenvertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen is over het algemeen gedaald in de periode 2021 tot en met 2023. In 2021 was het gestegen ten opzichte van een jaar eerder, waar het algemene consumentenvertrouwen in de periode 2019 nog stabiel was.
- Voor alle 'positief' geformuleerde stellingen met betrekking tot het vertrouwen van de consument in voedingsmiddelen geldt dat de scores, en dus het consumentenvertrouwen, zijn gedaald ten opzichte van de meting in 2021. De onderstaande 'positieve' stellingen laten de grootste daling zien ten opzichte van 2021:
 - 'Voedingsmiddelen worden steeds veiliger'
 - 'Ik ben optimistisch over de veiligheid van voedingsmiddelen'
 - 'Over het algemeen zijn er weinig risico's verbonden aan voeding'
- Bij de 'negatief' geformuleerde stellingen is een minder eenduidig beeld te zien. Drie van de vijf stellingen hebben een wat lagere score gekregen dan in 2021. Dit betekent dat meer van de ondervraagde consumenten het oneens zijn met deze stellingen die negatieve uitspraken over het vertrouwen in voedselveiligheid doen. De afgelopen jaren is het vertrouwen van de consumenten op deze stellingen dus gestegen. De 'negatieve' stellingen met een lichte daling ten opzichte van 2021 zijn:
 - 'Ik voel me onbehaaglijk over de veiligheid van voedingsmiddelen'
 - 'Door voedselschandalen maak ik me extra druk over de veiligheid van voedsel'
 - 'Ik maak me zorgen over de veiligheid van voedingsmiddelen'Bij de stellingen 'Het afgelopen half jaar is mijn vertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen gedaald' en 'Door voedselschandalen sta ik wantrouwend tegenover bepaalde voedingsmiddelen' is de score (vrijwel) gelijk aan die van 2021 en is het vertrouwen dus gelijk gebleven.
- Gekeken naar de langere termijn, dan was er in de periode 2009-2011 sprake van een lichte toename in het consumentenvertrouwen. De consumenten gingen zich wel meer zorgen maken over de veiligheid van voedingsmiddelen vanaf 2009. De voedselschandalen zouden deze zorgen kunnen hebben aangewakkerd. In 2013 kwam er verandering in de mate van vertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen. Er was sprake van een flinke daling in het consumentenvertrouwen. Deze daling werd voornamelijk veroorzaakt door de nieuwsberichten over de "paardenvlees affaire". In 2013 werd op grote schaal paardenvlees aangetroffen in producten die waren bestempeld als rundvleesproducten. Deze daling in consumentenvertrouwen heeft zich door gezet in 2015. In de periode 2015-2018 is het consumentenvertrouwen weer gegroeid, maar tegelijkertijd zijn de zorgen over de veiligheid van voeding en voedingsmiddelen ook toegenomen. Televisieprogramma's, dierenwelzijn organisaties en websites brengen misstanden bij mensen onder de aandacht. Het consumentenvertrouwen lijkt niet direct beïnvloed te worden door voedselschandalen. De consumenten lijken gewend te zijn geraakt aan voedselschandalen. De stabiele tevredenheid over de veiligheid van voedingsmiddelen gaat echter wel gepaard met grote zorgen over voedingsmiddelen.

2. Consumentenvertrouwen in de veiligheid van verschillende productgroepen

- Bij alle productgroepen is er een daling te zien in het consumentenvertrouwen in 2023 ten opzichte van 2021, na een stijging tussen 2019 en 2021. Het vertrouwen in de veiligheid van eieren is het meest gedaald.
- Consumenten hebben het meeste vertrouwen in de productgroepen verse groenten en fruit, kruiden, noten, broodproducten en kaas. De kleinste daling in het vertrouwen is te zien in de productgroepen vitaminepreparaten/voedingssupplementen, diepvriesproducten en babyvoeding.

3. Consumentenvertrouwen in informatie verstrekt door verschillende partijen

- Consumenten hebben het meeste vertrouwen in de Consumentenbond als het gaat om de informatieverstrekking over de veiligheid van voedsel, gevolgd door TV-programma's zoals Radar. Boerderijwinkels maken de top 3 compleet. Consumenten hebben het minst vertrouwen in de informatie over de veiligheid van voedsel verstrekt door de sociale media. Maar liefst 58% van de consumenten heeft (helemaal) geen vertrouwen in deze informatiebron.
- De NVWA staat wat betreft de gemiddelde score van vertrouwen in de informatieverstrekking over de veiligheid van voedsel net als in 2021 op de 5^e plaats maar de scores liggen heel dicht bij elkaar. In totaal heeft 61% (2021: 66%) van de consumenten vertrouwen in de informatie die door de NVWA wordt verstrekt over de veiligheid van voedsel. 8% van de consumenten (2021: 6%) heeft (helemaal) geen vertrouwen in de NVWA als informatiebron als het gaat om veiligheid van voedsel.
- In 2023 vindt 62% van de consumenten dat er voldoende wordt gedaan aan de veiligheid van voedsel. Dit percentage is vergelijkbaar met de vorige metingen (2021: 65%, 2019: 61%, 2018: 62%). De laagste score in de mate waarin consumenten vinden dat er voldoende wordt gedaan aan de veiligheid van voedsel was in 2015. Toen vond 58% van de consumenten dat er voldoende werd gedaan aan de veiligheid van voedsel.

4. Consumentenvertrouwen in verschillende partijen

- Over het algemeen is de houding van consumenten tegenover de betrouwbaarheid van de overheid, voedingsmiddelenfabrikanten, boeren en supermarkten met betrekking tot voedselveiligheid gedaald tussen 2021 en 2023.
- De grootste daling is te zien bij de stelling 'De overheid heeft voldoende kennis om de veiligheid van voedingsmiddelen te waarborgen', gevolgd door 'De overheid is bekwaam in het beheersen van de veiligheid van voedsel'. De minst sterke daling is te zien bij de stelling 'Voedingsmiddelenfabrikanten zijn bekwaam in het beheersen van de veiligheid van voedsel'. Bij geen enkele van de stellingen over de vier genoemde partijen (overheid, voedingsmiddelenfabrikanten, boeren en supermarkten) is een stijging te zien ten opzichte van de vorige meting in 2021.

5. Waar maakt de consument zich zorgen over?

- Consumenten maken zich relatief minder zorgen over voeding of de productie van voedingsmiddelen in 2023 vergeleken met 2021. Consumenten maken zich het meeste zorgen over voedselverspilling, gevolgd door microplastics en genetisch gemodificeerde dieren. Voor voedselverspilling geldt dat de score vrijwel gelijk is ten opzichte van 2021. Microplastics en genetisch gemodificeerde dieren zijn nieuwe aspecten die dit jaar voor het eerst zijn voorgelegd aan consumenten.
- Over corona/COVID-19 en gezond eten maken consumenten zich het minst zorgen. Voor beide aspecten geldt dat de zorgen licht zijn afgenomen ten opzichte van 2021.
- 24% van de consumenten maakt zich nog (heel) veel zorgen over corona/COVID-19 algemeen en 27% maakt zich nog (heel) veel zorgen over corona/COVID-19 in slachterijen.

6. Bekendheid incidenten rond voedselveiligheid en vertrouwen

Ook in dit onderzoek is er gevraagd naar de herinnering van incidenten waarbij de veiligheid van voedsel in gevaar was of het vertrouwen in voedsel is geschonden. De belangrijkste resultaten hiervan zijn:

- 22% van de consumenten geeft aan zich een incident te herinneren waarbij de veiligheid van voedsel in gevaar was of het vertrouwen in voedsel is geschonden. Dit is hoger dan in de meting van 2021, maar lager dan in de eerdere metingen: In 2021 was dit 17%, in 2019 was dit 32% en in 2018 52% van de consumenten. De breed uitgemeten Fipronil kwestie in 2017 kan dit verschil verklaren. Voor de meting in 2023 hebben er geen grote voedselschandalen plaatsgevonden. De focus in de media in het voorgaande jaar lag voornamelijk bij de berichtgeving omtrent de oorlog in Oekraïne en de angst voor hieruit voortvloeiende voedselschaarste.
- Het incident dat het vaakst wordt genoemd is de vogelgriep. Hier is in het afgelopen jaar regelmatig berichtgeving over geweest. Daarnaast leeft de angst dat dit kan overgaan op mensen. Verder worden voorwerpen in voedsel, terugroepacties van supermarkten en besmette eieren (Fipronil) genoemd. Het is wel opmerkelijk dat consumenten het incident met Fipronil nog noemen terwijl dit een aantal jaren geleden plaatsvond.

Inleiding

Onderzoek naar de consumentenbeleving van voedselveiligheid is van belang voor de identificatie van knelpunten in het vertrouwen en de zorgen van consumenten ten aanzien van de veiligheid van producten en productiemethoden. Inzichten in het consumentenvertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen kunnen vervolgens gebruikt worden bij het ontwikkelen van beleidsstrategieën en risicocommunicatie.

Voedselveiligheid Monitor 2003-2006

In de jaren 2003-2006 heeft de NVWA jaarlijks de Voedselveiligheid Monitor uitgevoerd met als doel het volgen van de ontwikkelingen in consumentenbeleving ten aanzien van voedselveiligheid in de tijd. Deze Consumentenmonitor is ontwikkeld door de NVWA in samenwerking met Wageningen Universiteit. De dataverzameling van deze onderzoeken is uitgevoerd door GfK.

Hiervoor zijn elk jaar twee meetinstrumenten gebruikt; namelijk het Webpanel en het GfK ConsumerScan panel. Webpanelleden beantwoordden de vragenlijst via internet, de GfK ConsumerScan panelleden ontvingen een schriftelijke vragenlijst. Een deel van deze twee vragenlijsten komt met elkaar overeen. Met name in de internetvragenlijst (webpanel) zijn meer vragen opgenomen.

Het webonderzoek is gehouden onder een representatieve steekproef van de Nederlandse bevolking. Bij deze metingen werd gebruik gemaakt van een quota steekproef op basis van geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, aantal personen in het huishouden en regio. Het onderzoek onder GfK ConsumerScan panelleden betreft een representatieve steekproef van Nederlandse huishoudens. Deze steekproef is representatief naar leeftijd huisvrouw/-man, gemeentegrootte en regio voor de huishoudens in Nederland.

De resultaten van deze Consumentenmonitor (2003-2006) zijn in juni 2007 door Wageningen Universiteit in samenwerking met de NVWA gepubliceerd in een rapport. In dat rapport is ervoor gekozen de ontwikkelingen in het consumentenvertrouwen weer te geven op basis van de resultaten van het webonderzoek.

Voedselveiligheid Monitor vanaf 2007

In 2007 heeft de NVWA zich beraden op de toekomstige informatiebehoefte en heeft zij besloten de Voedsel Veiligheid Monitor te willen voortzetten en daarbij te kiezen voor één meetinstrument, namelijk de meting op GfK ConsumerScan. De huishoudens in dit panel scannen in opdracht van GfK hun dagelijkse boodschappen bij supermarkten, speciaalzaken, de markt en drogisterijen. Een voordeel van onderzoek onder deze groep is de mogelijkheid gegevens uit het onderzoek naar voedselveiligheid te koppelen aan de beschikbare aankoopinformatie.

Voorafgaand aan deze beslissing van NVWA heeft GfK een analyse uitgevoerd om na te gaan in hoeverre de resultaten van de 2 meetinstrumenten van elkaar afwijken. Daartoe zijn enkele analyses uitgevoerd op de data van de meest recente meting (2006). Hieruit is naar voren gekomen dat de verschillen klein zijn.

Eind 2007 is daarom alleen de meting op het ConsumerScan panel uitgevoerd. In 2008 heeft GfK de ontwikkelingen in het consumentenvertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen in de periode 2006-2007 gerapporteerd. Deze resultaten waren gebaseerd op de resultaten van de GfK ConsumerScan metingen in 2006 en 2007. In beide jaren is dezelfde vragenlijst voorgelegd aan consumenten.

In 2008 en in 2009 heeft wederom een meting op het GfK ConsumerScan panel plaatsgevonden. NVWA heeft er in 2008 voor gekozen de vragenlijst aan te passen ten opzichte van de versie van 2006 en 2007. Ten opzichte van de vragenlijst van 2008 zijn er in 2009 2 vragen vervallen, namelijk de vragen of en zo ja, waarover men zich zorgen maakt als het gaat om voeding of de productie van voedingsmiddelen (open vraag).

Dataverzameling 2010

Kwantitatief marktonderzoek wordt steeds vaker uitgevoerd met behulp van internet. Dat betekent dat consumenten via e-mail worden uitgenodigd en via een link met wachtwoord toegang krijgen tot een online vragenlijst. Consumenten kunnen de vragenlijst dus volledig via internet beantwoorden.

De vragenlijst voor de Consumentenmonitor Voedselveiligheid is in 2010 voor een groot deel van de steekproef (ca. 75%) via internet afgenomen. Wel uiteraard bij hetzelfde GfK ConsumerScan huishoudpanel. Deze methode van dataverzameling is vooraf met NVWA besproken. Het uitgangspunt hierbij was dat dit geen effect heeft op de resultaten van het onderzoek. Uit een eerder voor NVWA uitgevoerde vergelijking van resultaten bleken er niet of nauwelijks verschillen in de uitkomsten van een schriftelijk en online onderzoek.

Dataverzameling vanaf 2011

Sinds 2011 is de vragenlijst volledig online afgenomen bij het GfK ConsumerScan huishoudpanel.

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van de meting die in januari 2023 is uitgevoerd. Bij alle vragen zal, waar mogelijk, een vergelijking met de resultaten van eerdere metingen worden gemaakt. Resultaten van de voorgaande meting in 2021 worden waar mogelijk direct vergeleken met de huidige resultaten. In 2023 hebben 3694 consumenten de internetvragenlijst ingevuld.

Leeswijzer

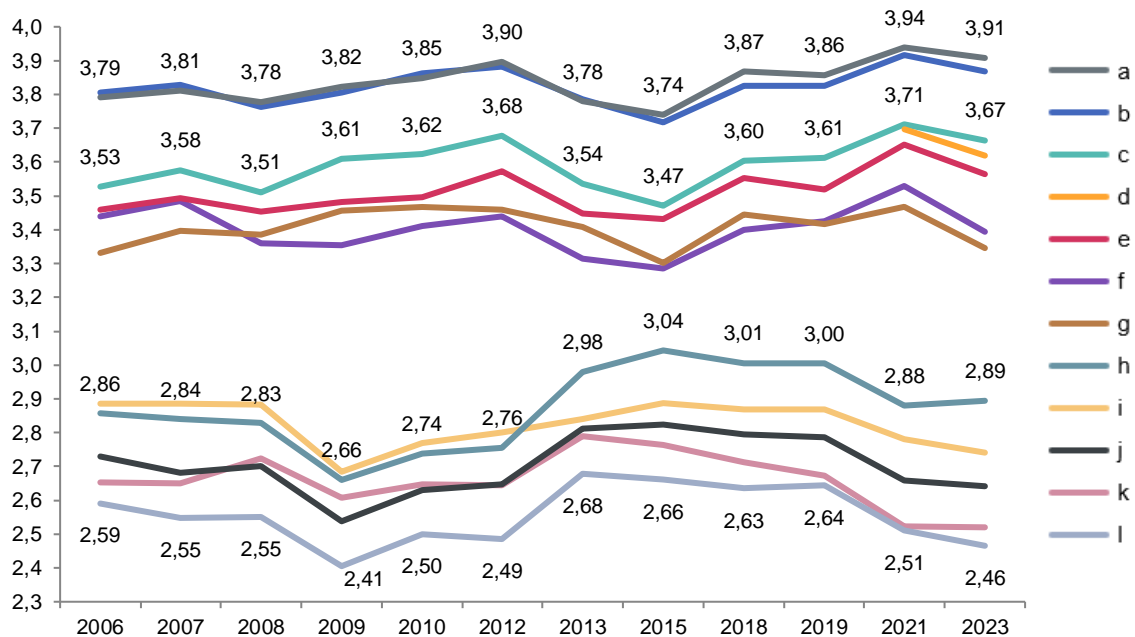
In de volgende hoofdstukken wordt steeds een bepaald aspect van het vertrouwen van consumenten in de veiligheid van voedingsmiddelen besproken. Hoofdstuk 1 start met een beschrijving van het consumentenvertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen in het algemeen. In hoofdstuk 2 wordt gekeken naar het consumentenvertrouwen in de veiligheid van verschillende productgroepen. De mate waarin consumenten vertrouwen hebben in informatie over de veiligheid van voeding verstrekt door verschillende partijen wordt in hoofdstuk 3 behandeld. Ook bevat dit hoofdstuk informatie over de mate waarin consumenten vinden dat er voldoende wordt gedaan aan de veiligheid van voedsel. Hoofdstuk 4 gaat in op het vertrouwen van consumenten in verschillende partijen wat betreft voedselveiligheid. In hoofdstuk 5 wordt gekeken naar de zorgen van consumenten ten aanzien van voeding of de productie van voedingsmiddelen. In hoofdstuk 6 wordt beschreven in hoeverre consumenten zich incidenten van het afgelopen jaar herinneren waarbij de veiligheid van voedsel in gevaar was of het vertrouwen in voedsel is geschonden.

De volledige rapportage van de resultaten van de 2023-meting bestaat, naast dit rapport, uit een Excel tabellenrapport. De bruto-steekproef vormt een representatieve afspiegeling van alle huishoudens in Nederland. De netto-steekproef is gewogen naar voor de populatie relevante kenmerken, zodat ook deze een representatieve afspiegeling vormt. In het tabellenrapport zijn de gewogen resultaten weergegeven in de vorm van rechte tellingen van elke vraag. De resultaten zijn hierin weergegeven naar jaar; afhankelijk van de jaren waar over de resultaten beschikbaar zijn. Bij het bepalen van gemiddelde scores op vragen zijn de consumenten die 'weet ik niet' hebben ingevuld buiten beschouwing gelaten.

1. Consumentenvertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen

Het consumentenvertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen laat in de meting van 2023 een wat negatiever beeld zien ten opzichte van de voorgaande meting. Vergeleken met 2021 is het consumentenvertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen over het algemeen gedaald.

In figuur 1 zijn de gemiddelde scores weergegeven van stellingen die betrekking hebben op voedselveiligheid over de jaren heen. Consumenten gaven bij elke stelling aan in welke mate zij het eens zijn met deze stelling (helemaal niet mee eens (1) – helemaal mee eens (5)).

Figuur 1. Consumentenvertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen (gemiddelde scores op schaal 1 tot 5).

Stellingen:	2021	2023
a. Over het algemeen zijn voedingsmiddelen veilig	3,94	3,91
b. Ik vertrouw erop dat voedingsmiddelen veilig zijn	3,92	3,87
c. Ik ben tevreden over de veiligheid van voedingsmiddelen	3,71	3,67
d. Corona/COVID-19 heeft geen invloed op de veiligheid van voedingsmiddelen	3,70	3,62
e. Ik ben optimistisch over de veiligheid van voedingsmiddelen	3,65	3,56
f. Voedingsmiddelen worden steeds veiliger	3,53	3,40
g. Over het algemeen zijn er weinig risico's verbonden aan voeding	3,47	3,34
h. Door voedselschandalen sta ik wantrouwend tegenover bepaalde voedingsmiddelen	2,88	2,89
i. Door voedselschandalen maak ik me extra druk over de veiligheid van voedsel	2,78	2,74
j. Ik maak me zorgen over de veiligheid van voedingsmiddelen	2,66	2,64
k. Het afgelopen half jaar is mijn vertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen gedaald	2,52	2,52
l. Ik voel me onbehaaglijk over de veiligheid van voedingsmiddelen	2,51	2,46

Er zijn negatieve veranderingen te zien in het consumentenvertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen in 2023 ten opzichte van 2021. De grootste absolute daling van het gemiddelde is te zien op de stelling 'Voedingsmiddelen worden steeds veiliger'. Verder staan in de top-3 van sterkste dalers de stellingen 'Over het algemeen zijn er weinig risico's verbonden aan voeding' en 'Ik ben optimistisch over de veiligheid van voedingsmiddelen'. De overige vier positief geformuleerde stellingen zijn ook lager beoordeeld dan in 2021. Al met al kan men spreken van een gedaalde score in de beoordeling van de positief geformuleerde stellingen in de periode 2021-2023.

Er zijn ook verschillen te vinden in de beoordeling van de negatief geformuleerde stellingen ten opzichte van de voorgaande meting. Twee van deze stellingen zijn (vrijwel) gelijk gebleven, namelijk 'Het afgelopen half jaar is mijn vertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen gedaald' en 'Door voedselschandalen sta ik wantrouwend tegenover bepaalde

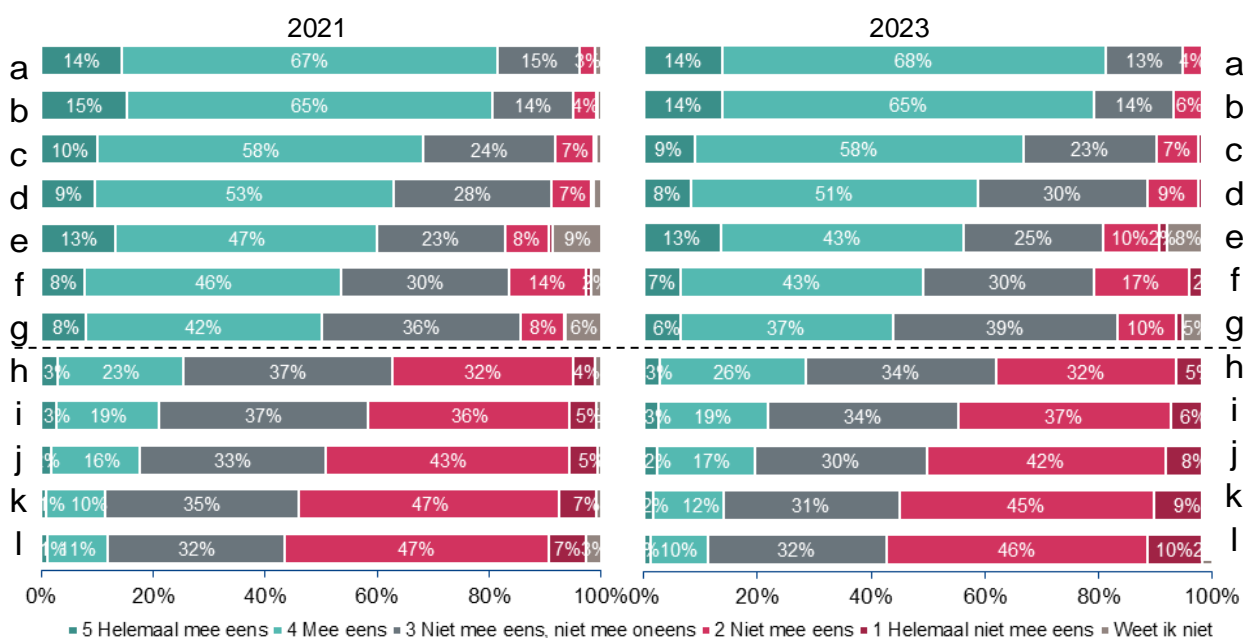
voedingsmiddelen'. De beoordeling op de andere drie negatief geformuleerde stellingen is gedaald. De daling in de beoordeling van de stelling 'Ik voel me onbehaaglijk over de veiligheid van voedingsmiddelen' is het sterkst, gevolgd door de stelling 'Door voedselschandalen maak ik me extra druk over de veiligheid van voedingsmiddelen' en 'Ik maak me zorgen over de veiligheid van voedingsmiddelen'.

Tussen 2013 en 2021 was een daling ingezet op de negatieve stellingen. Dit is een positieve ontwikkeling omdat dit wil zeggen dat meer van de ondervraagde consumenten het oneens zijn met de stellingen die negatieve uitspraken over het vertrouwen in voedselveiligheid doen. De afgelopen jaren is het vertrouwen van de consumenten dus gestegen. In 2023 lijkt de beoordeling op de negatieve stellingen wat te stabiliseren. Het is afwachten hoe dit zich de komende jaren zal ontwikkelen.

Dit jaar is voor de tweede keer een stelling opgenomen over de invloed van corona/COVID-19 op de veiligheid van voedingsmiddelen. Met een gemiddelde score van 3,62 past deze stelling is het rijtje met de positief geformuleerde stellingen. Consumenten geven dus voornamelijk aan dat zij het er mee eens zijn dat de voedselveiligheid door de coronacrisis niet in het geding is. De gemiddelde score op deze stelling is wel gedaald ten opzichte van 2021 dus men denkt dat corona/COVID-19 een iets grotere invloed heeft op de veiligheid van voedingsmiddelen dan in 2021.

De daling in het vertrouwen in de voedselveiligheid in 2023 ten opzichte van in 2021 wordt tevens inzichtelijk wanneer de percentages '(helemaal) mee eens' van afgelopen metingen met elkaar vergeleken worden (zie figuur 2). In de figuur is te zien dat de percentages '(helemaal) mee eens' bij de positief geformuleerde stellingen hoger en bij de negatief geformuleerde stellingen lager zijn.

Maar liefst 81% van de consumenten is het '(helemaal) mee eens' met de stelling 'Over het algemeen zijn voedingsmiddelen veilig'. Dit percentage is 1 procentpunt lager dan in 2021. De positief geformuleerde stelling met het laagste percentage '(helemaal) mee eens' is 'Voedingsmiddelen worden steeds veiliger'. Dit percentage is 44% terwijl dit in 2021 nog 50% was.

Figuur 2. Consumentenvertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen (% (helemaal) mee eens).

Stellingen:	2021	2023
a. Over het algemeen zijn voedingsmiddelen veilig	82%	81%
b. Ik vertrouw erop dat voedingsmiddelen veilig zijn	81%	79%
c. Ik ben tevreden over de veiligheid van voedingsmiddelen	68%	67%
d. Ik ben optimistisch over de veiligheid van voedingsmiddelen	63%	59%
e. Corona/COVID-19 heeft geen invloed op de veiligheid van voedingsmiddelen	60%	56%

f.	Over het algemeen zijn er weinig risico's verbonden aan voeding	54% 49%
g.	Voedingsmiddelen worden steeds veiliger	50% 44%
h.	Door voedselschandalen sta ik wantrouwend tegenover bepaalde voedingsmiddelen	25% 28%
i.	Door voedselschandalen maak ik me extra druk over de veiligheid van voedsel	21% 22%
j.	Ik maak me zorgen over de veiligheid van voedingsmiddelen	18% 20%
k.	Het afgelopen half jaar is mijn vertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen gedaald	11% 14%
l.	Ik voel me onbehaaglijk over de veiligheid van voedingsmiddelen	12% 11%

Om naast de ontwikkeling van de gemiddelde en de absolute scores inzicht te krijgen in de aspecten waar zich de grootste veranderingen in het consumentenvertrouwen voordoen, toont tabel 1 een ranking van de stellingen op basis van de grootste relatieve veranderingen van het percentage (helemaal) mee eens.

Rank	Index	<u>Positieve stelling</u>
1	100	Over het algemeen zijn voedingsmiddelen veilig
2	98	Ik vertrouw erop dat voedingsmiddelen veilig zijn
3	98	Ik ben tevreden over de veiligheid van voedingsmiddelen
4	94	Corona/COVID-19 heeft geen invloed op de veiligheid van voedingsmiddelen
5	93	Ik ben optimistisch over de veiligheid van voedingsmiddelen
6	92	Over het algemeen zijn er weinig risico's verbonden aan voeding
7	88	Voedingsmiddelen worden steeds veiliger
Rank	Index	<u>Negatieve stelling</u>
1	123	Het afgelopen half jaar is mijn vertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen gedaald
2	112	Door voedselschandalen sta ik wantrouwend tegenover bepaalde voedingsmiddelen
3	111	Ik maak me zorgen over de veiligheid van voedingsmiddelen
4	103	Door voedselschandalen maak ik me extra druk over de veiligheid van voedsel
5	94	Ik voel me onbehaaglijk over de veiligheid van voedingsmiddelen

Tabel 1. Ranking stellingen op basis van grootste relatieve verandering in consumentenvertrouwen gebaseerd op de index van het percentage '(helemaal) mee eens' van 2023 t.o.v. 2021.

Uit tabel 1 blijkt dat alle positieve stellingen gelijk of slechter beoordeeld worden in 2023 dan in 2021. De stelling waar consumenten het meest positief over zijn is 'Over het algemeen zijn voedingsmiddelen veilig': index 100.

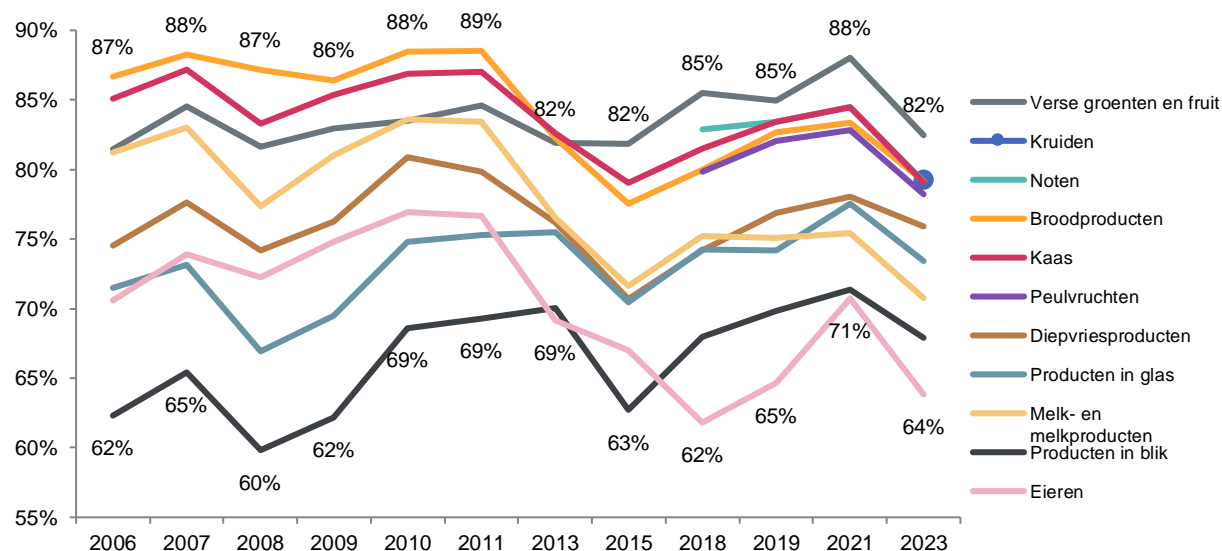
De grootste verandering ten opzichte van 2021 is zichtbaar bij de negatief geformuleerde stellingen. Deze laten een relatieve stijging zien, wat betekent dat consumenten in 2023 vaker een hoge score hebben gegeven ten opzichte van 2021 en dus negatiever gestemd zijn. Vooral de stelling 'Het afgelopen half jaar is mijn vertrouwen in de veiligheid van voedingsmiddelen gedaald' laat een sterke stijging zien: index 123. Alleen over 'Ik voel me onbehaaglijk over de veiligheid van voedingsmiddelen' zijn consumenten positiever gestemd: index 94.

2. Consumentenvertrouwen in de veiligheid van verschillende productgroepen

Net als in voorgaande metingen zijn aan de consumenten vragen gesteld met betrekking tot het consumentenvertrouwen in de veiligheid van verschillende productgroepen van voedingsmiddelen. In figuren 3a en 3b staan de ontwikkelingen van het consumentenvertrouwen in de veiligheid van 21 verschillende productgroepen weergegeven. Consumenten konden per productgroep aangeven hoeveel vertrouwen ze hebben in de veiligheid van de productgroep op een schaal van 1 tot 5, waarbij 1 staat voor “helemaal geen vertrouwen” en 5 voor “volledig vertrouwen”. In de figuren 3a en 3b zijn per productgroep de percentages consumenten weergegeven die score 4 of 5 ((volledig) vertrouwen) hebben gegeven.

Uit figuur 3a blijkt dat het consumentenvertrouwen in de veiligheid van de verschillende productgroepen voor alle getoonde productgroepen is gedaald in 2023 ten opzichte van 2021. Het vertrouwen in de veiligheid van de productgroepen eieren is het meest gedaald. Het consumentenvertrouwen in de veiligheid van eieren daalt dit jaar voor het eerst weer tot bijna op het niveau van 2018, vlak na de Fipronil affaire van de zomer van 2017.

Net als in voorgaande jaren hebben consumenten het meeste vertrouwen in de productgroepen verse groenten en fruit, noten, broodproducten en kaas. Dit jaar is voor het eerst de productgroep kruiden opgenomen. Het vertrouwen in deze productgroep is vergelijkbaar met dat van noten, broodproducten, kaas en peulvruchten.

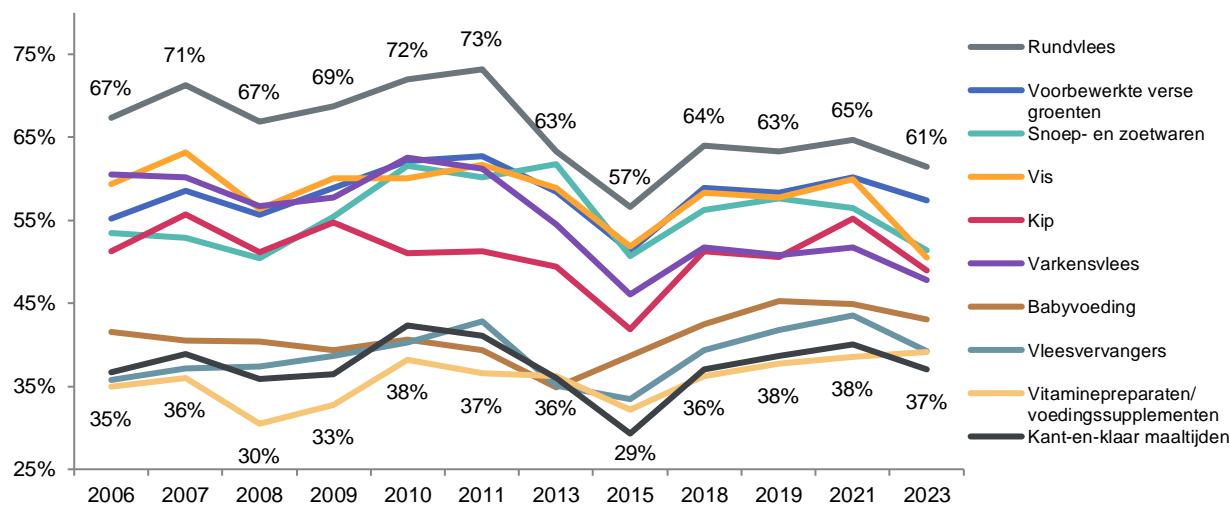

Figuur 3a. Consumentenvertrouwen in de veiligheid van verschillende productgroepen (1/2) (% (volledig) vertrouwen).

Productgroepen:	2021	2023
a. Verse groenten en fruit	88%	82%
b. Kruiden	n.v.t.	79%
c. Noten	84%	79%
d. Broodproducten	83%	79%
e. Kaas	84%	79%
f. Peulvruchten	83%	78%
g. Diepvriesproducten	78%	76%
h. Producten in glas	78%	73%
i. Melk- en melkproducten	75%	71%
j. Producten in blik	71%	68%
k. Eieren	71%	64%

In figuur 3b is te zien dat er in de periode 2015-2021, na een dip, een stijging te zien in het consumentenvertrouwen in de veiligheid van de verschillende productgroepen. In 2023 zet deze stijging in consumentenvertrouwen niet door. Het consumentenvertrouwen in de veiligheid van vitaminepreparaten / voedingssupplementen is licht gestegen, terwijl dit voor alle andere

productgroepen is gedaald ten opzichte van 2021. Het vertrouwen in de productgroep vis is het sterkst gedaald, gevolgd door kip en snoep en zoetwaren.

Figuur 3b. Consumentenvertrouwen in de veiligheid van verschillende productgroepen (2/2) (% (volledig) vertrouwen).

Productgroepen:	2021	2023
a. Rundvlees	65%	61%
b. Voorbewerkte verse groenten	60%	57%
c. Snoep en zoetwaren	56%	51%
d. Vis	60%	51%
e. Kip	55%	49%
f. Varkensvlees	52%	48%
g. Babyvoeding	45%	43%
h. Vleesvervangers	44%	39%
i. Vitaminepreparaten	38%	39%
j. Kant-en-klaarmaaltijden	40%	37%

In de figuren 3a en 3b zijn de absolute cijfers betreffende de groep consumenten die vertrouwen heeft in specifieke productgroepen te zien. Om het beeld van de ontwikkeling van deze cijfers verder te verduidelijken, is in tabel 2 een ranking gemaakt van de relatieve stijging in het vertrouwen in de productgroepen op basis van een index van het percentage '(volledig) vertrouwen' 2023 ten opzichte van 2021.

In tabel 2 is te zien dat in 2023 het vertrouwen in de veiligheid in de bijna alle productgroepen is afgenomen ten opzichte van 2021. Vis, kip en vleesvervangers laten de grootste relatieve daling in het vertrouwen zien, met respectievelijk een index van 84, 89 en 90. Diepvriesproducten, babyvoeding en voorbewerkte verse groenten laten de minst sterke relatieve daling zien, met respectievelijk de indexen 97, 96 en 95. Zoals eerder genoemd, is de productcategorie vitaminepreparaten / voedingssupplementen de enige die stijgt (index van 102).

Het vertrouwen in de voedselveiligheid van de productcategorie eieren (index 90) daalt voor het eerst weer sinds het Fipronil incident in de zomer van 2017. Het giftige bestrijdingsmiddel Fipronil was gebruikt in honderden kippenstallen. Als gevolg hiervan zijn toen miljoenen eieren uit de schappen gehaald. Wellicht is het vertrouwen in 2023 gedaald vanwege de herhaaldelijke berichten over de aanwezigheid van vogelgriep in kippenstallen.

Rank	Index	Productgroep
1	102	Vitaminepreparaten/voedingssupplementen
2	97	Diepvriesproducten
3	96	Babyvoeding
4	95	Voorbewerkte verse groenten
5	95	Producten in blik

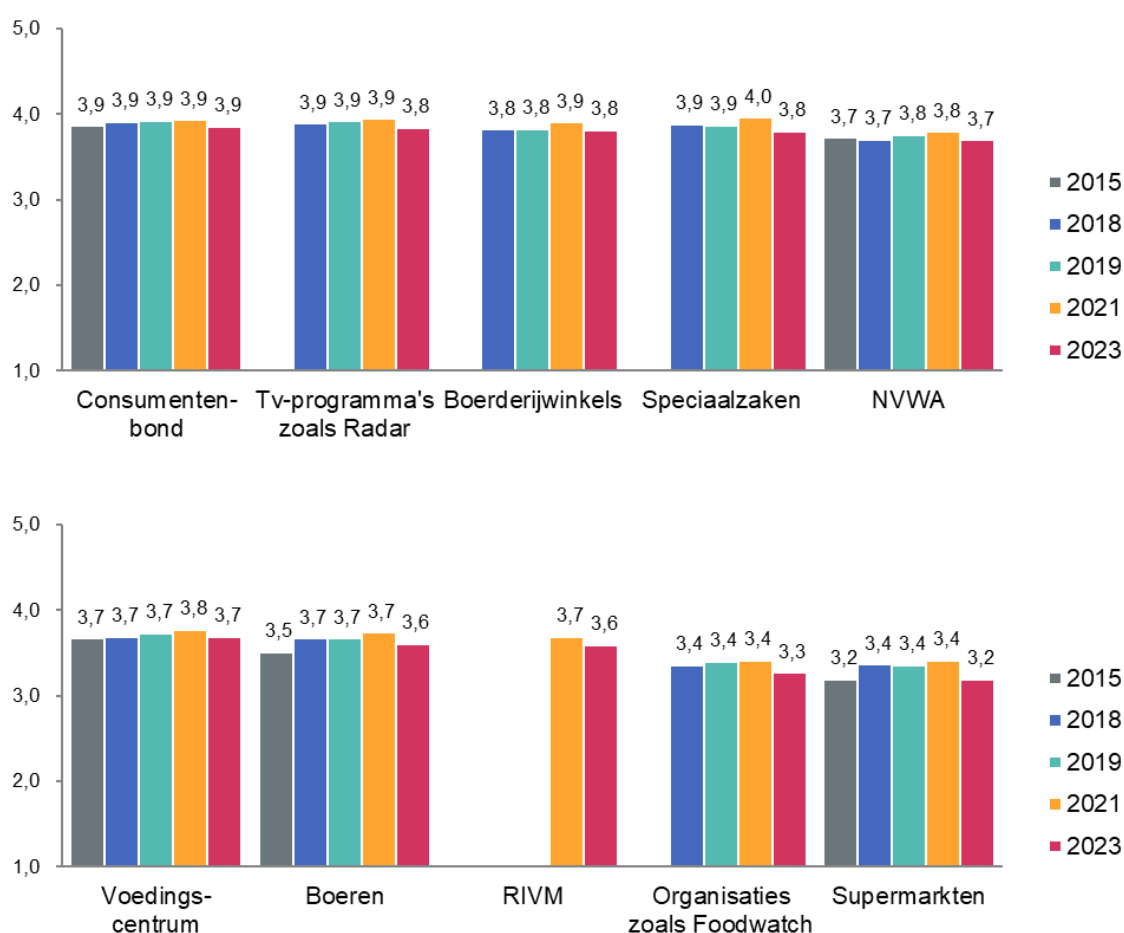
6	95	Broodproducten
7	95	Rundvlees
8	95	Producten in glas
9	94	Peulvruchten
10	94	Melk- en melkproducten
11	94	Verse groenten en fruit
12	94	Noten
13	94	Kaas
14	92	Kant-en-klaar maaltijden
15	92	Varkensvlees
16	91	Snoep en zoetwaren
17	90	Eieren
18	90	Vleesvervangers
19	89	Kip
20	84	Vis

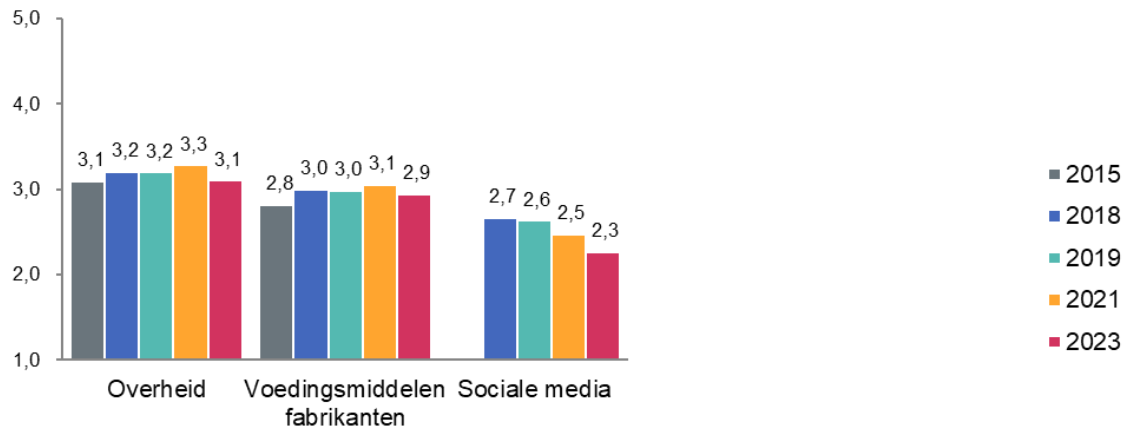
Tabel 2. Ranking productgroepen o.b.v. de index van het percentage '(volledig) vertrouwen' van 2023 t.o.v. 2021.

3. Consumentenvertrouwen in informatie verstrekt door verschillende partijen

Naast de basisvragen die al sinds 2006 deel uit maken van de vragenlijst voor het onderzoek naar het vertrouwen van de consument in de veiligheid van voedingsmiddelen, is er sinds de meting van 2013 een aantal vragen toegevoegd. Met deze extra vragen wordt het consumentenvertrouwen in informatie over de veiligheid van voedsel zoals verstrekt door verschillende partijen in kaart gebracht. In 2018 is ervoor gekozen om extra partijen uit te vragen en zodoende een beter overzicht te krijgen van het consumentenvertrouwen in de informatie die de betreffende partijen uitsturen. Daarnaast wordt er sinds de meting van 2018 niet meer naar 'winkeliers' gevraagd, maar een onderscheid gemaakt in 'supermarkten' en 'speciaalzaken'. Hierdoor is een vergelijking over de jaren heen tussen 'winkeliers' en 'supermarkten' niet zuiver mogelijk.

Consumenten hebben per organisatie aangegeven hoeveel vertrouwen ze hebben in de door deze partij verstrekte informatie over de veiligheid van voedsel op een schaal van 1 tot 5, waarbij 1 staat voor "helemaal geen vertrouwen" en 5 voor "volledig vertrouwen". In figuur 4 zijn de gemiddelde scores van deze schaalverdeling per organisatie weergegeven vanaf 2015.

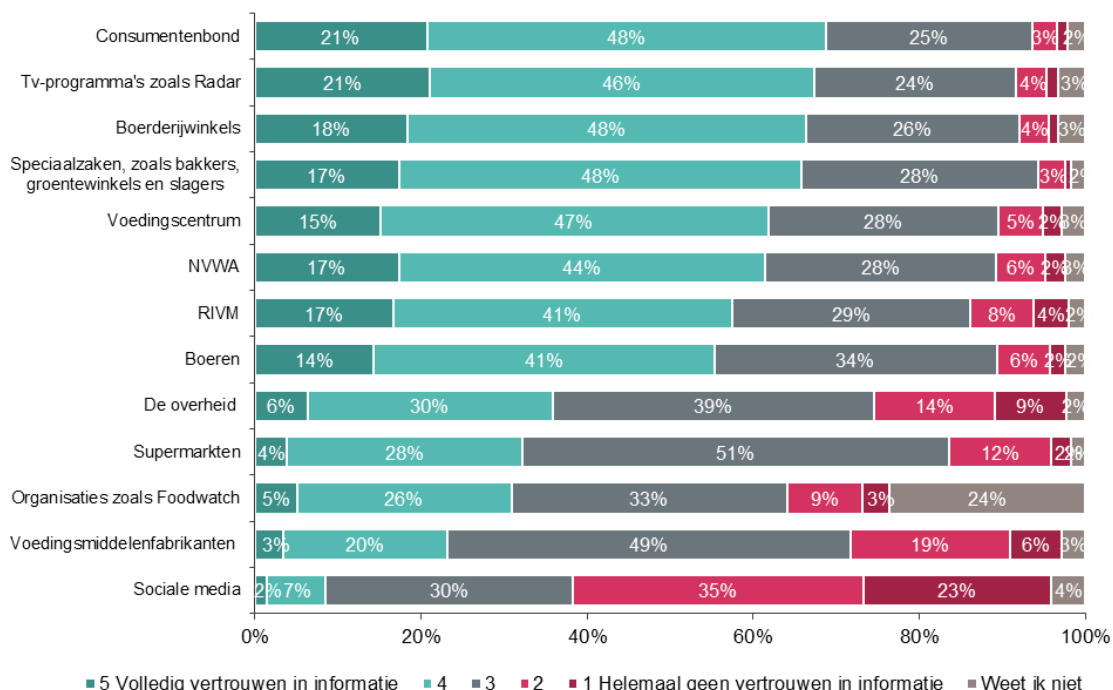
Figuur 4. Consumentenvertrouwen in informatie over de veiligheid van voedsel verstrekt door verschillende partijen (gemiddelde scores op schaal 1 tot 5).

Partijen:	2021 2023
a. Consumentenbond	3,9 3,9
b. TV-programma's zoals Radar	3,9 3,8
c. Boerderijwinkels	3,9 3,8
d. Speciaalzaken	4,0 3,8
e. NVWA	3,8 3,7
f. Voedingscentrum	3,8 3,7
g. Boeren	3,7 3,6
h. RIVM	3,7 3,6
i. Organisaties zoals Foodwatch	3,4 3,3
j. Supermarkten	3,4 3,2
k. Overheid	3,3 3,1
l. Voedingsmiddelenfabrikanten	3,1 2,9
m. Sociale media	2,5 2,3

De Consumentenbond, TV-programma's zoals Radar, boerderijwinkels en speciaalzaken krijgen de hoogste score van consumenten. Dit betekent dat consumenten het meeste vertrouwen hebben in de informatie die verstrekt is door deze organisaties.

Het consumentenvertrouwen van de meeste van de partijen in figuur 4 is licht gedaald. De enige waarbij het vertrouwen in de informatie over de veiligheid van voedsel gelijk is gebleven, is bij informatie verstrekt door de Consumentenbond. Sociale media heeft met 2,3 de laagste score van alle genoemde partijen.

In figuur 5 is voor alle gemeten organisaties te zien hoe zij in deze meting scoren op de betrouwbaarheid van verstrekte informatie over de veiligheid van voedsel op een vijfpuntschaal van 'helemaal geen vertrouwen' (1) tot 'volledig vertrouwen' (5).

Figuur 5. Consumentenvertrouwen in informatie over de veiligheid van voedsel verstrekt door verschillende partijen van 2023 (% (Volledig) vertrouwen)

Partijen:	2021	2023
a. Consumentenbond	73%	69%
b. TV-programma's zoals Radar	73%	67%
c. Boerderijwinkels	70%	66%
d. Speciaalzaken	76%	66%
e. Voedingscentrum	64%	62%
f. NVWA	66%	61%
g. RIVM	63%	57%
h. Boeren	62%	55%
i. Overheid	43%	36%
j. Supermarkten	44%	32%
k. Organisaties zoals Foodwatch	33%	31%
l. Voedingsmiddelenfabrikanten	28%	23%
m. Sociale media	13%	9%

De Consumentenbond wordt als meest betrouwbare partij gezien door de consumenten als het gaat om informatie over voedselveiligheid. Maar liefst 69% van de consumenten heeft (volledig) vertrouwen in de informatie die de Consumentenbond verstrekt. Slechts 1% van de consumenten heeft (helemaal) geen vertrouwen in de betrouwbaarheid van de Consumentenbond. De Consumentenbond scoort waarschijnlijk hoog omdat het een vereniging zonder winst oogmerk is die opkomt voor de belangen van de consument.

Ook TV-programma's zoals Radar of Keuringsdienst van Waarde worden als betrouwbaar gezien door de consumenten als het gaat om informatie over voedselveiligheid. Maar liefst 67% van de consumenten heeft (volledig) vertrouwen in de informatie die deze TV-programma's verstrekken. Slechts 1% van de consumenten heeft geen vertrouwen in de betrouwbaarheid van TV-programma's zoals Radar.

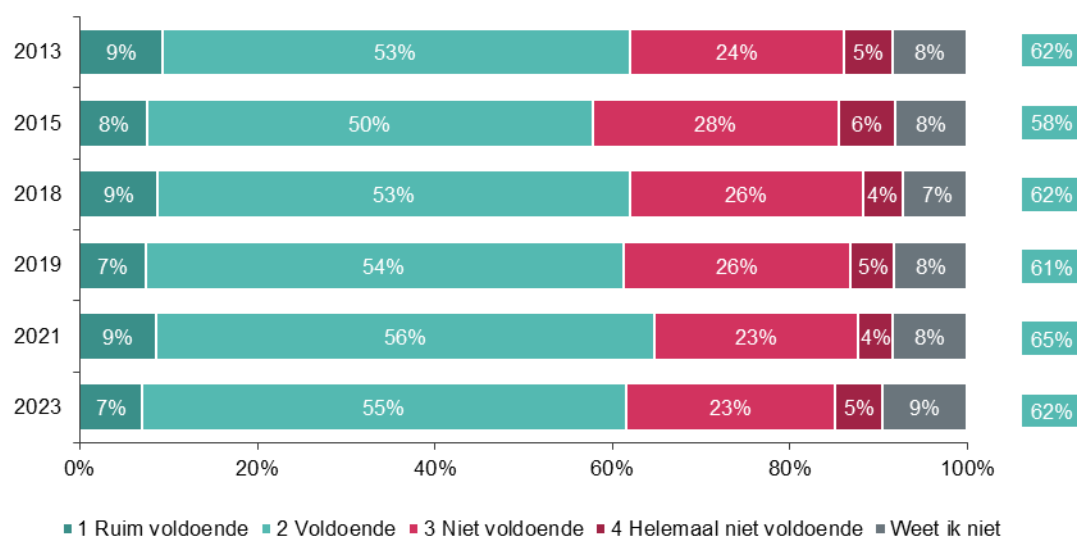
Opmerkelijk is dat kleinere winkels zoals boerderijwinkels en speciaalzaken (beide 66% (volledig) vertrouwen) hoog scoren als het gaat om betrouwbaarheid. De persoonlijke band met de klant en het gebruik van natuurlijke producten speelt hierin wellicht een rol. Opmerkelijk is het grote verschil in vertrouwen tussen deze kleinere spelers en grote spelers zoals supermarkten (32% (volledig) vertrouwen). De zichtbaarheid van het productieproces in kleinere winkels tegenover het productieproces in fabrieken kan een positieve invloed hebben op de betrouwbaarheid.

Het percentage consumenten dat '(volledig) vertrouwen heeft in de informatie die verstrekt wordt door de NVWA is gedaald van 66% naar 61% ten opzichte van 2021.

Consumenten hebben een stuk minder vertrouwen in de betrouwbaarheid van voedingsmiddelenfabrikanten, 23% van de consumenten heeft (volledig) vertrouwen in deze informatiebron. Bijna de helft van de consumenten (49%) geeft aan dat ze neutraal tegenover informatie staan die vertrekt wordt voor de voedingsmiddelenfabrikanten. Voor sociale media geldt dat een aanzienlijk groter deel van de consumenten (helemaal) geen vertrouwen heeft (58%) dan (volledig) vertrouwen (9%) heeft in de betrouwbaarheid. Dit komt waarschijnlijk doordat iedereen op sociale media informatie kan verspreiden zonder dat het gecheckt wordt.

Naast het beoordelen van een aantal partijen op de betrouwbaarheid van de door hen verstrekte informatie over voedselveiligheid, is aan de consumenten gevraagd aan te geven in welke mate men vindt dat er voldoende aan de veiligheid van voedsel wordt gedaan.

Figuur 6 laat zien dat in alle zes de jaren de meerderheid vindt dat er 'voldoende' of zelfs 'ruim voldoende' aan voedselveiligheid wordt gedaan. In 2023 is het percentage consumenten dat vindt dat er '(ruim) voldoende' wordt gedaan aan de voedselveiligheid gedaald ten opzichte van 2021. Daarnaast vindt 28% van de consumenten dat er '(helemaal) niet voldoende' aan de veiligheid wordt gedaan. Dit aandeel is 1 procentpunt hoger dan in de meting van 2021.

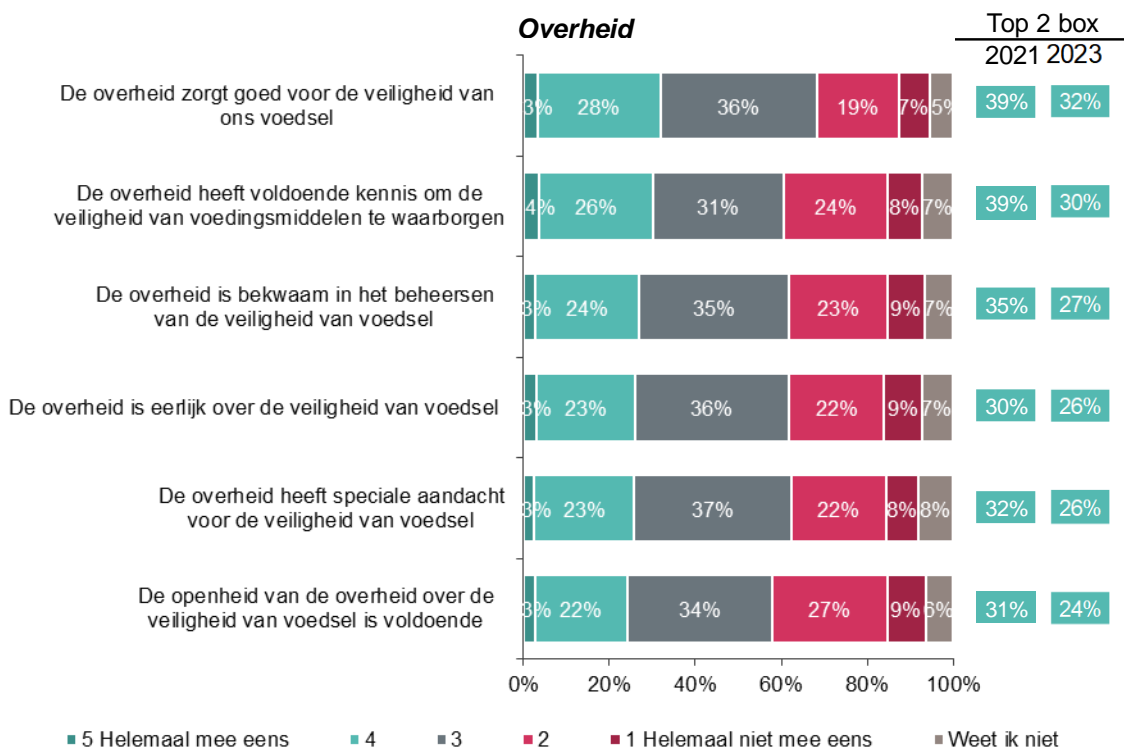
Figuur 6. Mate waarin consumenten vinden dat er voldoende gedaan wordt aan de veiligheid van voedsel.

Jaren:	% (Ruim) voldoende
a. 2013	62%
b. 2015	58%
c. 2018	62%
d. 2019	61%
e. 2021	65%
f. 2023	62%

4. Consumentenvertrouwen in verschillende partijen

Sinds 2013 wordt consumenten gevraagd om verschillende partijen (de overheid, voedingsmiddelenfabrikanten, boeren en supermarkten) te beoordelen op een aantal stellingen omtrent de houding en het gedrag van deze partijen wat betreft voedselveiligheid. Er wordt eerst gekeken naar de stellingen per organisatie, verderop in het rapport worden de verschillende partijen onderling vergeleken.

In de figuren 7a t/m 7d staat per partij voor elke stelling weergegeven wat de verdeling is van de gegeven antwoorden (antwoord 1 t/m 5). Daarnaast zijn de percentages van de top 2 box antwoorden (antwoordcategorie 4 en 5, (helemaal) mee eens) weergegeven.

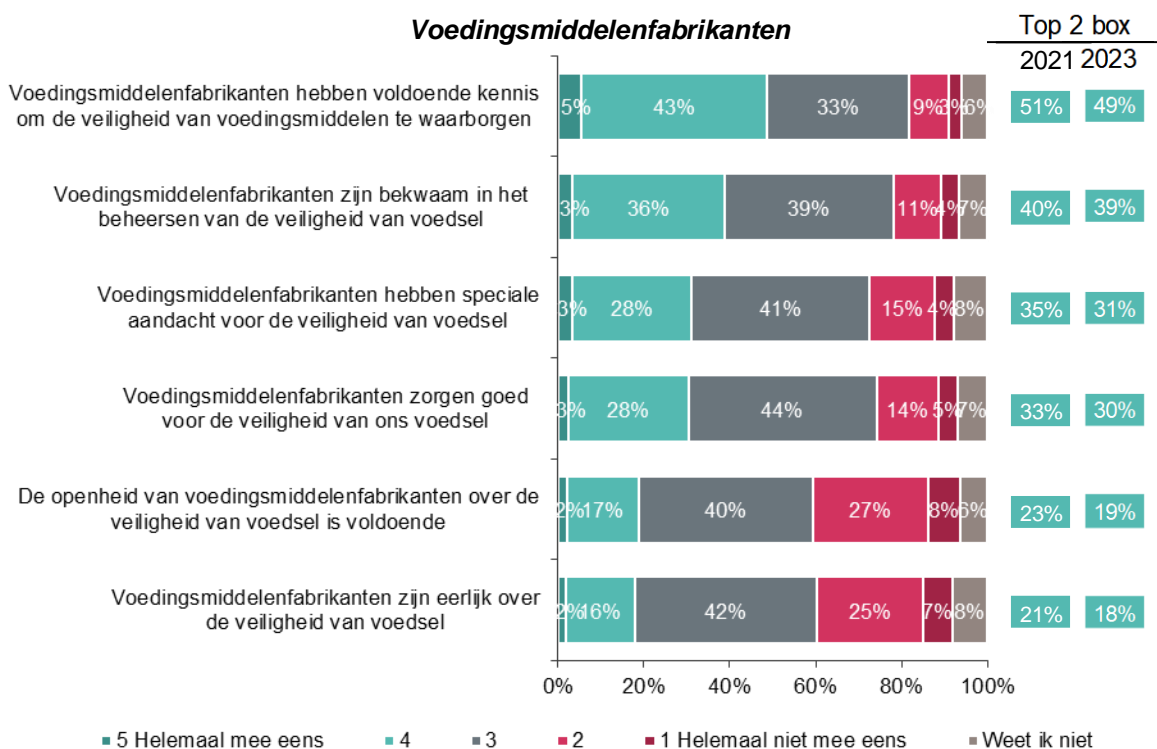

Figuur 7a. Consumentenvertrouwen in de overheid wat betreft voedselveiligheid (plus % (helemaal) mee eens).

Stellingen:	2021	2023
a. De overheid zorgt goed voor de veiligheid van ons voedsel	39%	32%
b. De overheid heeft voldoende kennis om de veiligheid van voedingsmiddelen te waarborgen	39%	30%
c. De overheid is bekwaam in het beheersen van de veiligheid van voedsel	35%	27%
d. De overheid is eerlijk over de veiligheid van voedsel	30%	26%
e. De overheid heeft speciale aandacht voor de veiligheid van voedsel	32%	26%
f. De openheid van de overheid over de veiligheid van voedsel is voldoende	31%	24%

Over het algemeen is de houding van consumenten tegenover de betrouwbaarheid van de overheid met betrekking tot voedselveiligheid gedaald tussen 2021 en 2023. Vergeleken met 2021 zijn in 2023 het percentage consumenten dat er vertrouwen in heeft dat de overheid voldoende kennis heeft om de veiligheid van voedingsmiddelen te waarborgen en dat de overheid bekwaam is in het beheersen van de veiligheid van voedsel het sterkst gedaald. De minst sterke daling is te zien in het percentage dat het (helemaal) mee eens is met de stelling dat de overheid eerlijk is over de veiligheid van voedsel.

De openheid van de overheid over de veiligheid van voedsel wordt wederom als laagste beoordeeld. Daarnaast is het consumentenvertrouwen voor deze stelling ook nog met 7 procentpunten gedaald ten opzichte van 2021. Opvallend is daarnaast dat de scores van deze zes aspecten onderling dichterbij elkaar liggen dan bij de overheid, voedingsmiddelenfabrikanten en boeren.

Figuur 7b. Consumentenvertrouwen in voedingsmiddelenfabrikanten wat betreft voedselveiligheid (plus % (helemaal) mee eens).

Stellingen:

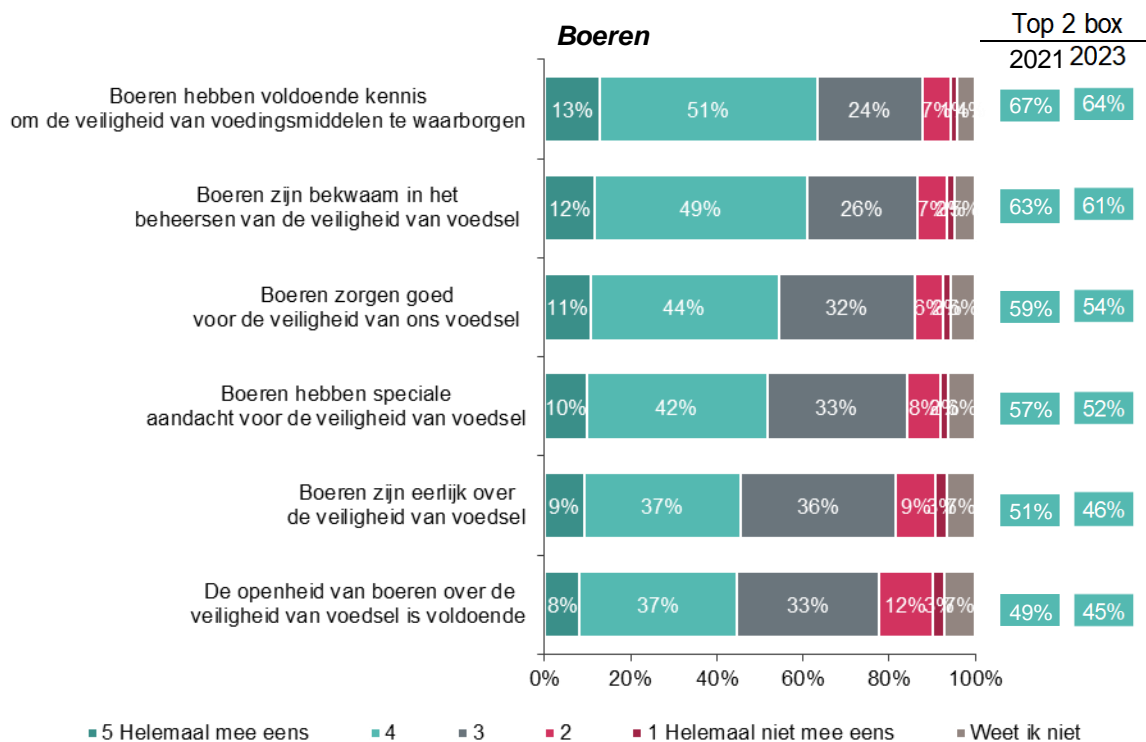
	2021	2023
a. Voedingsmiddelenfabrikanten hebben voldoende kennis om de veiligheid van voedingsmiddelen te waarborgen	51%	49%
b. Voedingsmiddelenfabrikanten zijn bekwaam in het beheersen van de veiligheid van voedsel	40%	39%
c. Voedingsmiddelenfabrikanten hebben speciale aandacht voor de veiligheid van voedsel	35%	31%
d. Voedingsmiddelenfabrikanten zorgen goed voor de veiligheid van ons voedsel	33%	30%
e. De openheid van voedingsmiddelenfabrikanten over de veiligheid van voedsel is voldoende	23%	19%
f. Voedingsmiddelenfabrikanten zijn eerlijk over de veiligheid van voedsel	21%	18%

Ook het consumentenvertrouwen in voedingsmiddelenfabrikanten (figuur 7b) is gedaald in de periode 2021-2023. Opmerkelijk is het verschil tussen de waardering van de verschillende stellingen over voedingsmiddelenfabrikanten. De helft van de consumenten (49%) denkt dat de voedingsmiddelenfabrikanten voldoende kennis hebben om de veiligheid van voedingsmiddelen te waarborgen. De stellingen waarbij het consumentenvertrouwen het meest is gedaald ten opzichte van 2021 is dat voedingsmiddelenfabrikanten speciale aandacht hebben voor de veiligheid van ons voedsel en dat hun openheid over de veiligheid van ons voedsel voldoende is.

Slechts 18% van de consumenten is het (helemaal) eens met de stelling dat voedingsmiddelenfabrikanten eerlijk zijn over de veiligheid van voedsel. Dit percentage is lager dan het percentage in 2021 (21%).

Het vertrouwen in de boeren (figuur 7c) is eveneens gedaald in de periode 2021-2023. Consumenten hebben gemiddeld het meeste vertrouwen in boeren wat betreft voedselveiligheid. Daar komt bij dat bij alle stellingen voor de boeren veruit de laagste percentages '(helemaal) mee oneens' genoemd zijn.

Bijna twee derde (64%) van de consumenten vindt dat boeren voldoende kennis hebben om de veiligheid van voedingsmiddelen te waarborgen. Dit is het hoogste percentage van alle partijen. De grootste daling, met 5 procentpunten, in consumenten vertrouwen is te zien bij drie stellingen 'Boeren zorgen goed voor de veiligheid van ons voedsel', 'Boeren hebben speciale aandacht voor de veiligheid van voedsel' en 'Boeren zijn eerlijk over de veiligheid van voedsel'.

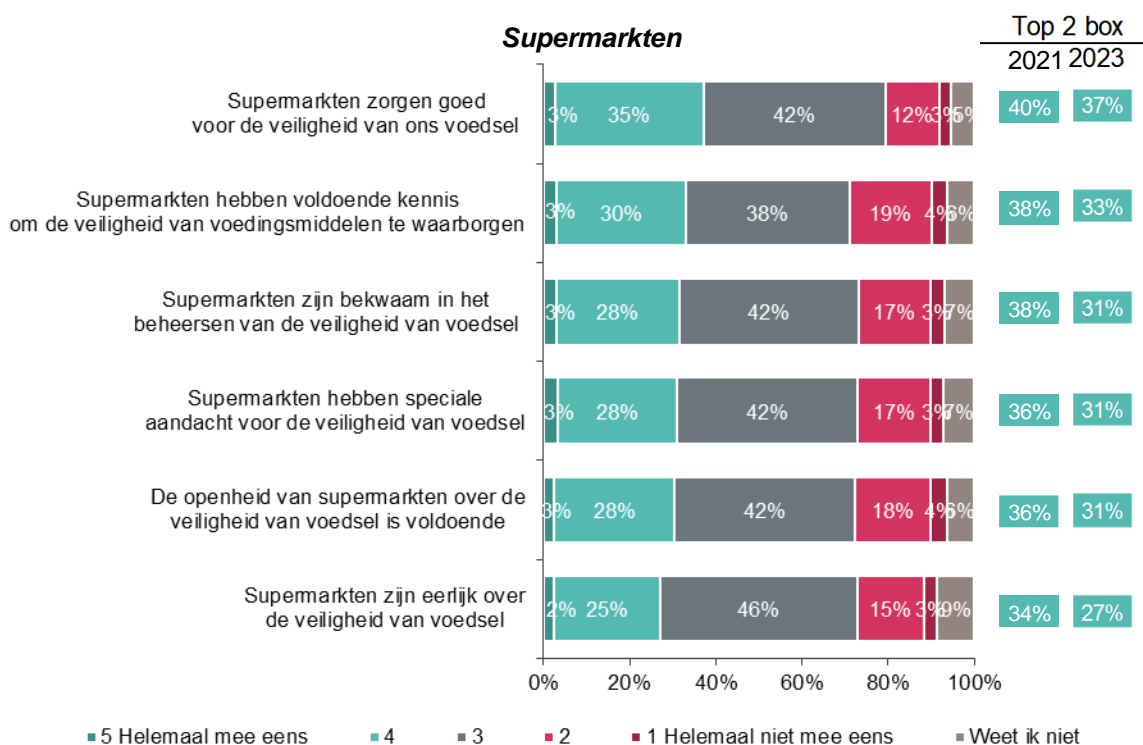

Figuur 7c. Consumentenvertrouwen in boeren wat betreft voedselveiligheid (plus % (helemaal) mee eens).

Stellingen:

	2021	2023
a. Boeren hebben voldoende kennis om de veiligheid van voedingsmiddelen te waarborgen	67%	64%
b. Boeren zijn bekwaam in het beheersen van de veiligheid van voedsel	63%	61%
c. Boeren zorgen goed voor de veiligheid van ons voedsel	59%	54%
d. Boeren hebben speciale aandacht voor de veiligheid van voedsel	57%	52%
e. Boeren zijn eerlijk over de veiligheid van voedsel	51%	46%
f. De openheid van boeren over de veiligheid van voedsel is voldoende	49%	45%

Over de gehele linie is het consumentenvertrouwen in supermarkten gedaald ten opzichte van 2021. De stelling 'Supermarkten zorgen goed voor de veiligheid van ons voedsel' wordt wederom het hoogst gewaardeerd met 37% (helemaal) mee eens.

Figuur 7d. Consumentenvertrouwen in supermarkten wat betreft voedselveiligheid (plus % (helemaal) mee eens).

Stellingen:	2021	2023
a. Supermarkten zorgen goed voor de veiligheid van ons voedsel	40%	37%
b. Supermarkten hebben voldoende kennis om de veiligheid van voedingsmiddelen te waarborgen	38%	33%
c. Supermarkten zijn bekwaam in het beheersen van de veiligheid van voedsel	38%	31%
d. Supermarkten hebben speciale aandacht voor de veiligheid van voedsel	36%	31%
e. De openheid van supermarkten over de veiligheid van voedsel is voldoende	36%	31%
f. Supermarkten zijn eerlijk over de veiligheid van voedsel	34%	27%

In tabel 3 is te zien dat het gemiddelde vertrouwen op alle aspecten voor alle partijen gedaald is ten opzichte van 2021. De hoogste index is 96 en is te zien bij voedingsmiddelenfabrikanten en Boeren: 'Bekwaam in beheersen' (Voedingsmiddelenfabrikanten zijn bekwaam in het beheersen van veiligheid van voedsel). Opvallend is dat het aspect 'eerlijk' de overheid op de eerste plaats staat, terwijl dit bij de andere partijen op de laatste of voorlaatste plaats staat. Dit duidt erop dat het vertrouwen van consumenten in de eerlijkheid van de overheid over de veiligheid van voedingsmiddelen minder sterk is gedaald dan het vertrouwen in de eerlijkheid van de andere partijen in 2023 ten opzichte van 2021.

Rank	Index	
		Overheid
1	85	Eerlijk
2	82	Goed zorgen
3	81	Speciale aandacht
4	78	Bekwaam in het beheersen
5	78	Voldoende kennis
6	77	Openheid
		Voedingsmiddelenfabrikanten
1	96	Bekwaam in het beheersen
2	96	Voldoende kennis
3	93	Goed zorgen
4	89	Speciale aandacht
5	85	Eerlijk
6	82	Openheid
		Boeren
1	96	Bekwaam in het beheersen
2	95	Voldoende kennis
3	92	Goed zorgen
4	91	Speciale aandacht
5	90	Eerlijk
6	90	Openheid
		Supermarkten
1	92	Goed zorgen
2	88	Voldoende kennis
3	86	Speciale aandacht
4	85	Openheid
5	82	Bekwaam in het beheersen
6	81	Eerlijk

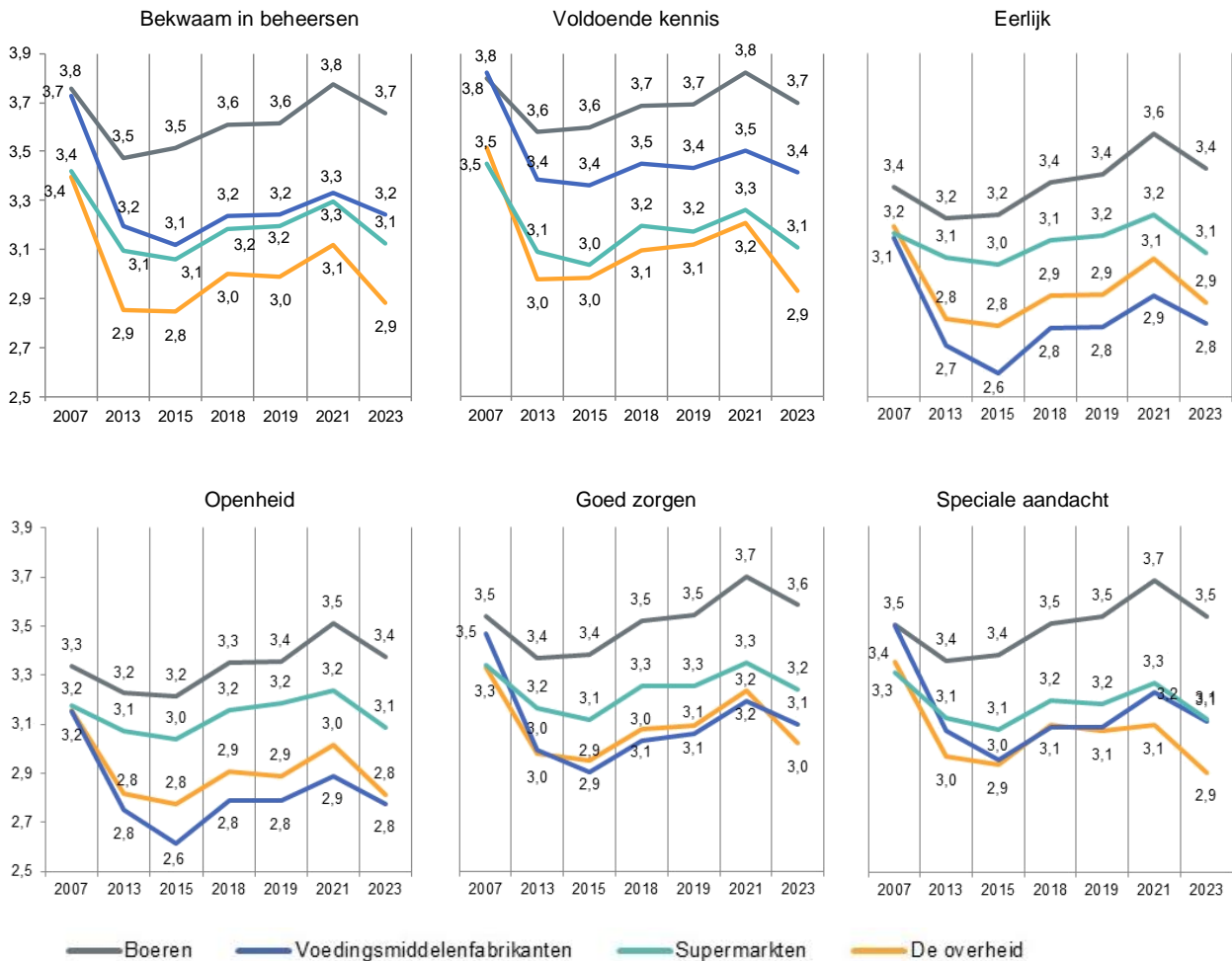
Tabel 3. Ranking stellingen op basis van grootste verandering in de mate waarin consumenten de verschillende partijen vertrouwen wat betreft voedselveiligheid, gebaseerd op de index van het percentage '(helemaal) mee eens' van 2023 t.o.v. 2021.

Stellingen:

- Bekwaam in het beheersen: Deze partij is bekwaam in het beheersen van veiligheid van voedsel
- Voldoende kennis: Deze partij heeft voldoende kennis om de veiligheid van voedingsmiddelen te waarborgen
- Eerlijk: Deze partij is eerlijk over de veiligheid van voedsel
- Openheid: De openheid van deze partij over de veiligheid van voedsel is voldoende
- Goed zorgen: Deze partij zorgt goed voor de veiligheid van ons voedsel
- Speciale aandacht: Deze partij heeft speciale aandacht voor de veiligheid van voedsel

Figuur 7e toont de gemiddelde score op ieder aspect van de verschillende partijen in de periode 2007-2023. Hierdoor is de ontwikkeling in het vertrouwen op de aspecten zichtbaar. Opvallend is dat de boeren op alle aspecten de hoogste scores in consumentenvertrouwen laten zien. De overheid scoort vooral lager op de aspecten bekwaam in beheersen, voldoende kennis en speciale aandacht. Voedingsmiddelenfabrikanten scoren voornamelijk lager op de aspecten eerlijk en openheid.

Na 2007 hebben alle partijen vertrouwen van consumenten verloren. Boeren en supermarkten hebben het vertrouwen grotendeels weer teruggewonnen. In 2023 scoren alle partijen lager ten opzichte van 2021, met als sterkste daler het consumentenvertrouwen in de overheid op de verschillende aspecten.

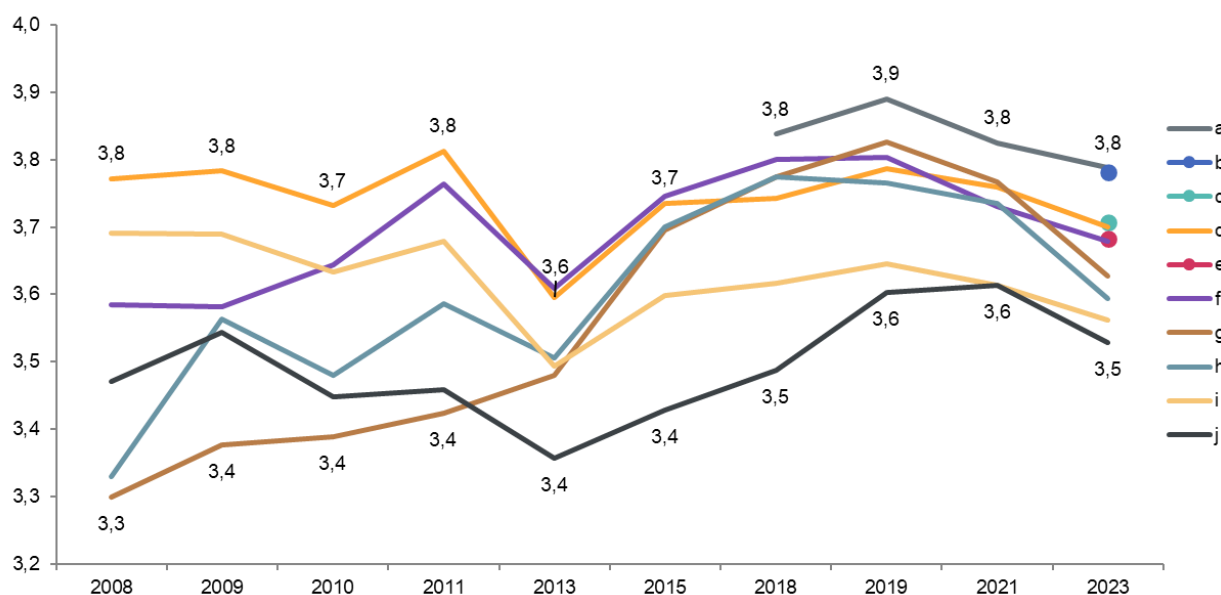
Figuur 7e. Consumentenvertrouwen in verschillende partijen wat betreft voedselveiligheid per aspect

Aspecten:	Overheid	Boeren	Voedingsm.fabr.	Supermarkten
	2023 2021	2023 2021	2023 2021	2023 2021
a. Bekwaam in beheersen	3,1 2,9	3,8 3,7	3,3 3,2	3,3 3,1
b. Voldoende kennis	3,2 2,9	3,8 3,7	3,5 3,4	3,3 3,1
c. Eerlijk	3,1 2,9	3,6 3,4	2,9 2,8	3,2 3,1
d. Openheid	3,1 2,8	3,7 3,4	3,2 2,8	3,3 3,1
e. Goed zorgen	3,2 3,0	3,7 3,6	3,2 3,1	3,3 3,2
f. Speciale aandacht	3,0 2,9	3,5 3,5	2,9 3,1	3,2 3,1

5. Waar maakt de consument zich zorgen over?

Om meer inzicht te krijgen in de specifieke zorgen van consumenten, is aan hen gevraagd in hoeverre zij zich over 30 uiteenlopende zaken zorgen maken. In de figuren 8a, 8b en 8c staat per onderwerp de gemiddelde score weergegeven van hoeveel zorgen de consument zich hierover maakt (helemaal geen zorgen (1) – heel veel zorgen (5)). Een hoge gemiddelde score betekent dat de consument zich veel zorgen maakt over het betreffende onderwerp.

Over het algemeen maken consumenten zich in 2023 minder zorgen over de voeding of de productie van voedingsmiddelen dan in 2021. Op veel punten maken consumenten zich vanaf 2013 al meer zorgen over voedingsmiddelen maar in de huidige meting heeft de daling dit jaar weer doorgezet.

Figuur 8a. Zorgen van de consument over voeding of de productie van voedingsmiddelen (1/3) (gemiddelde scores op schaal 1 tot 5).

Categorieën:

	2021	2023
a. Voedselverspilling	3,8	3,8
b. Microplastics	n.v.t.	3,8
c. Genetisch gemodificeerde dieren	n.v.t.	3,7
d. Hormonen in vlees	3,8	3,7
e. Stoffen zoals PFAS en dioxines	n.v.t.	3,7
f. Antibiotica in vlees	3,7	3,7
g. De hoeveelheid suiker in voedingsmiddelen	3,8	3,6
h. De hoeveelheid zout in voedingsmiddelen	3,7	3,6
i. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen bij het verbouwen van gewassen	3,6	3,6
j. De levensomstandigheden van dieren bestemd voor consumptie	3,6	3,5

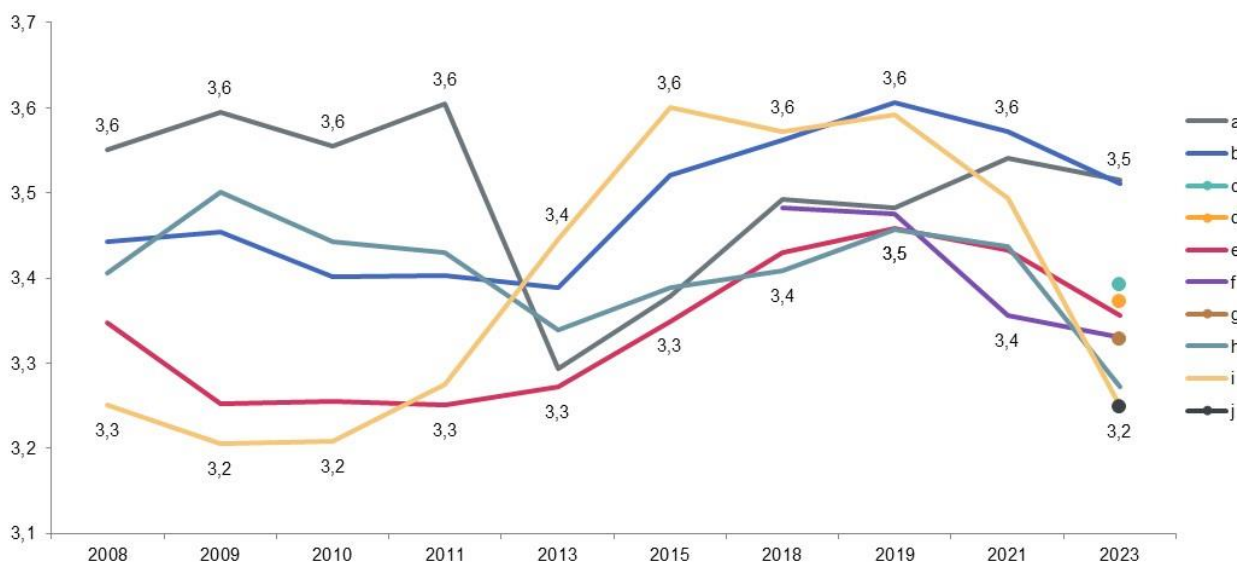
In figuur 8a worden de tien aspecten getoond waarover consumenten zich de meeste zorgen maken. Voedselverspilling heeft de hoogste gemiddelde score en is dus het aspect waarover de meeste zorgen bestaan.

Net als bij de zorgen om voedselverspilling bereikte de zorgen om de hoeveelheid suiker in 2019 een hoogtepunt. In 2021 en 2023 is een daling in de gemiddelde score van deze aspecten te zien. In de afgelopen jaren zijn er veel campagnes over de negatieve impact van suiker op de gezondheid in de media verschenen. Met productverpakkingen en reclames wordt ingespeeld op het feit dat consumenten zich zorgen maken om de hoeveelheid suiker in voedingsmiddelen. Zo zijn er in de afgelopen jaren bijvoorbeeld steeds meer 'light' producten op de markt gebracht.

Als het om dierlijke producten gaat maakt de consument zich het meeste zorgen over hormonen en antibiotica in vlees. De zorgen over de antibiotica in vlees daalt wederom licht in 2023 na

groeiende zorgen vanaf 2013. De zorgen om hormonen in vlees is al een aantal jaren stabiel, maar er lijkt nu eindelijk een structurele daling in te zijn gezet.

In de meting van dit jaar is een aantal nieuwe aspecten opgenomen. Drie daarvan staan in de top-5 van aspecten waarover consumenten zich zorgen maken, namelijk microplastics, genetisch gemodificeerde dieren en stoffen zoals PFAS en dioxines. Ook in de top-5 staat 'hormonen in vlees' met een gemiddelde score van 3,7.

Figuur 8b. Zorgen van de consument over voeding of de productie van voedingsmiddelen (2/3) (gemiddelde scores op schaal 1 tot 5).

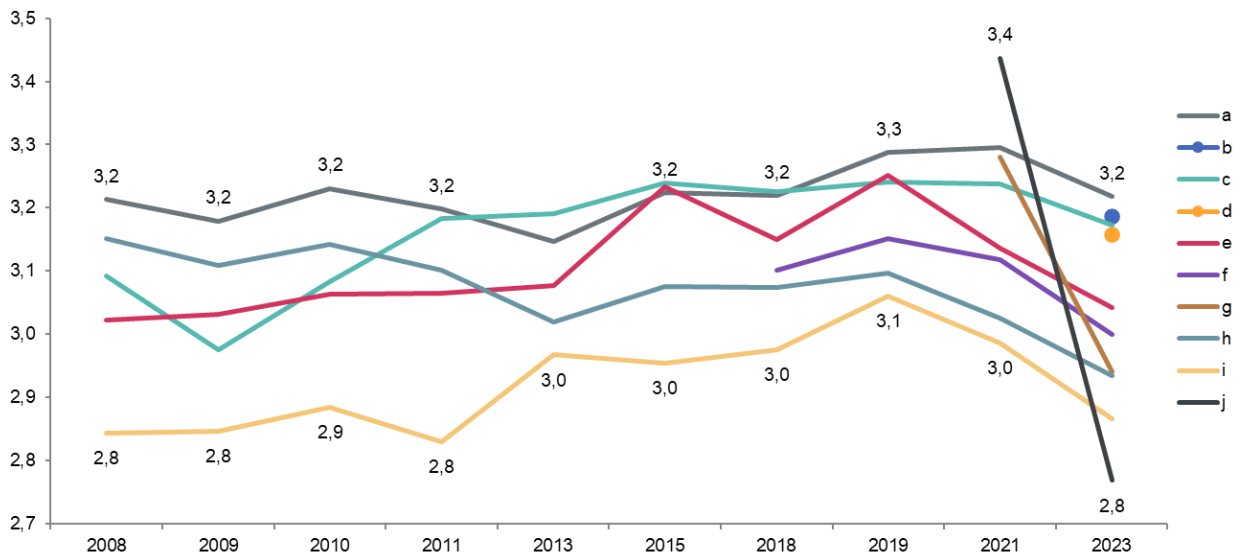
Categorieën:

	2021	2023
a. Dierziekten	3,5	3,5
b. Genetisch gemodificeerde voedingsmiddelen	3,6	3,5
c. Nieuwe voedingsmiddelen zoals kweekvlees	n.v.t.	3,4
d. Bestraling van levensmiddelen	n.v.t.	3,4
e. Bacteriën, virussen en parasieten die voedselinfecties kunnen veroorzaken	3,4	3,4
f. Fraude met voedsel	3,4	3,3
g. Import van buiten de Europese Unie	n.v.t.	3,3
h. De hoeveelheid vet in voedingsmiddelen	3,4	3,3
i. Het gebruik van toevoegingen/E-nummers	3,5	3,2
j. Internethandel	n.v.t.	3,2

Figuur 8b toont de tien aspecten waarover consumenten zich wat minder zorgen maken. Voor alle aspecten in deze grafiek is te zien dat de daling in de zorgen, die in 2021 is ingezet, dit jaar doorzet.

De sterkste daling is te zien voor de zorgen om 'het gebruik van toevoegingen/E-nummers', namelijk een score van 3,2 dit jaar ten opzichte van 3,5 in 2021.

Consumenten maken zich relatief minder zorgen over de hoeveelheid vet in voedingsmiddelen en het gebruik van toevoegingen/E-nummers. De gemiddelde scores op deze twee aspecten zijn in deze grafieken het sterkst gedaald. De zorgen om dierziekten en fraude met voedsel zijn in deze grafiek het minst sterk gedaald.

Figuur 8c. Zorgen van de consument over voeding of de productie van voedingsmiddelen (3/3) (gemiddelde scores op schaal 1 tot 5).

Categorieën:

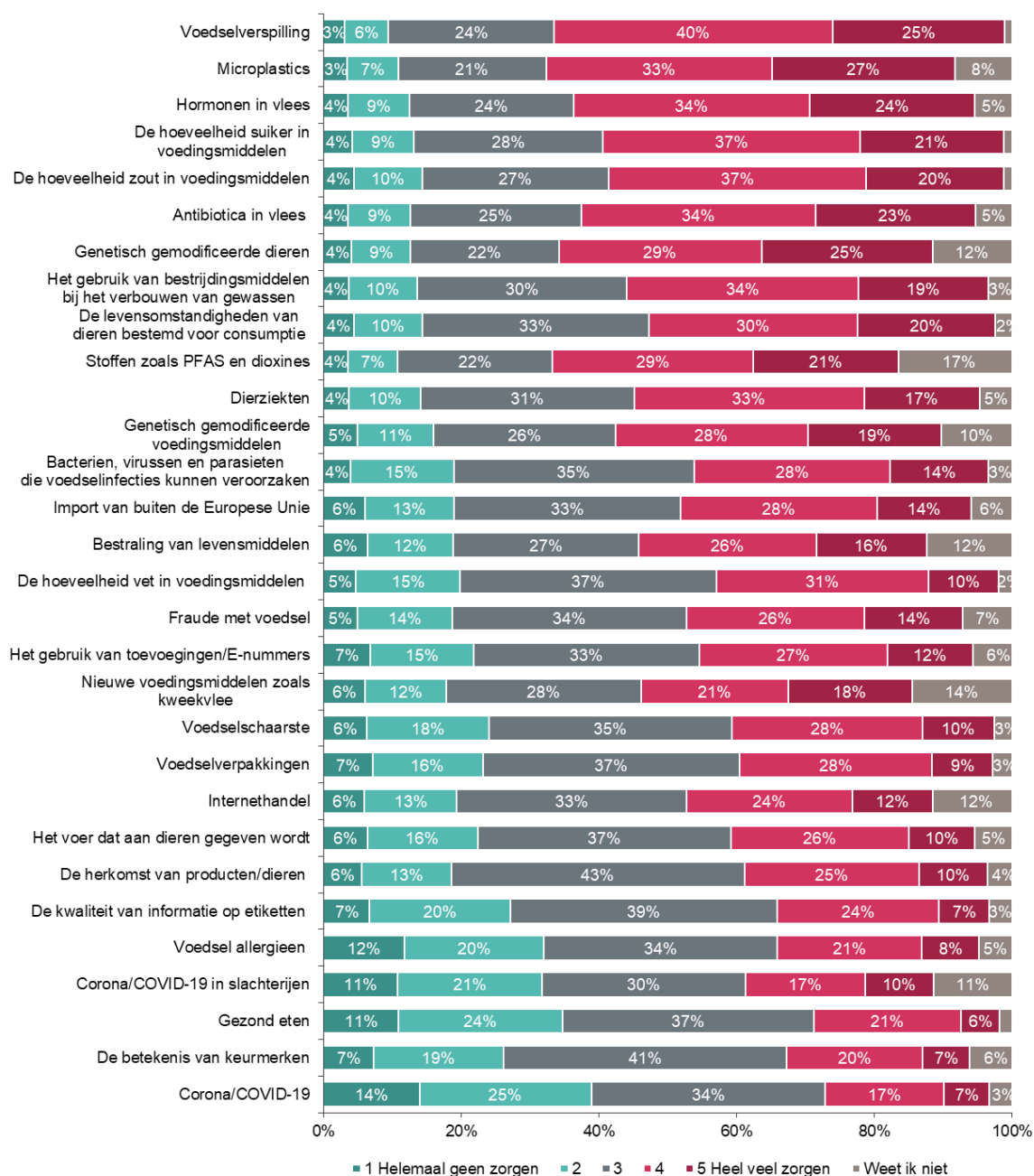
	2021	2023
a. De herkomst van producten/dieren	3,3	3,2
b. Voedselschaarste	n.v.t.	3,2
c. Het voer dat aan dieren gegeven wordt	3,2	3,2
d. Voedselverpakkingen	n.v.t.	3,2
e. De kwaliteit van informatie op etiketten	3,1	3,0
f. De betekenis van keurmerken	3,1	3,0
g. Corona/COVID-19 in slachterijen	3,3	2,9
h. Voedselallergieën	3,0	2,9
i. Gezond eten	3,0	2,9
j. Corona/COVID-19	3,4	2,8

Figuur 8c toont de tien aspecten waarover consumenten zich de minste zorgen maken. Ook in deze grafiek is duidelijk een daling te zien ten opzichte van 2021.

De minste zorgen maken consumenten zich over het corona/COVID-19 in relatie met voedselveiligheid. De gemiddelde score voor dit aspect is sterk gedaald van 3,3 in 2021 naar 2,8 dit jaar. Ook 'Corona/COVID-19 in slachterijen' scoort met een gemiddelde van 2,9 relatief laag. Andere aspecten waarover consumenten zich weinig zorgen maken zijn gezond eten en voedselallergieën.

Vervolgens is in figuur 9 per item te zien hoe consumenten op deze onderwerpen scoren op een schaal van 'helemaal geen zorgen' tot 'heel veel zorgen' (gesorteerd op het percentage (heel) veel zorgen). In de figuur is te zien dat voedselverspilling het aspect is waarover consumenten zich het meeste zorgen maken. Net als in 2021 maakt twee derde (65%) zich hierover (heel) veel zorgen. Ook microplastics en hormonen in vlees baren de consumenten zorgen. Respectievelijk 59% en 58% maakt zich hierover (heel) veel zorgen.

Corona/COVID-19 is het onderwerp waar consumenten zich het minst zorgen over maken. In totaal maakt 24% van de consumenten zich hier (heel) veel zorgen over. Dit percentage is gehalveerd; in 2021 was dit nog 48%. Ook de betekenis van keurmerken en gezond eten zijn aspecten waar consumenten zich weinig zorgen over maken als het gaat om voeding, met beide 27% (heel) veel zorgen.

Figuur 9. Zorgen van de consument over voeding of de productie van voedingsmiddelen (% (Heel) veel zorgen)

Stellingen:

	2021	2023
a. Voedselverspilling	65%	65%
b. Microplastics	n.v.t.	59%
c. Hormonen in vlees	60%	58%
d. De hoeveelheid suiker in voedingsmiddelen	64%	58%
e. De hoeveelheid zout in voedingsmiddelen	62%	57%
f. Antibiotica in vlees	59%	57%
g. Genetisch gemodificeerde dieren	n.v.t.	54%
h. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen bij het verbouwen van gewassen	53%	53%
i. De levensomstandigheden van dieren bestemd voor consumptie	54%	50%
j. Stoffen zoals PFAS en dioxines	60%	50%
k. Dierziekten	50%	50%
l. Genetisch gemodificeerde voedingsmiddelen	49%	47%
m. Bacteriën, virussen en parasieten die voedselinfecties kunnen veroorzaken	46%	43%
n. Import van buiten de Europese Unie	n.v.t.	42%
o. Bestraling van levensmiddelen	n.v.t.	42%

p.	De hoeveelheid vet in voedingsmiddelen	49% 41%
q.	Fraude met voedsel	42% 40%
r.	Het gebruik van toevoegingen/E-nummers	49% 40%
s.	Nieuwe voedingsmiddelen zoals kweekvlees	n.v.t. 39%
t.	Voedselschaarste	n.v.t. 38%
u.	Voedselverpakkingen	n.v.t. 37%
v.	Internethandel	n.v.t. 36%
w.	Het voer dat aan dieren gegeven wordt	37% 35%
x.	De herkomst van producten/dieren	39% 35%
y.	De kwaliteit van informatie op etiketten	34% 31%
z.	Voedselallergieën	31% 29%
aa.	Corona/COVID-19 in slachterijen	38% 27%
bb.	Gezond eten	33% 27%
cc.	De betekenis van keurmerken	32% 27%
dd.	Corona/COVID-19	48% 24%

Naast de in figuren 8 en 9 getoonde omvang van de groep consumenten die zich zorgen maakt over bepaalde aspecten, laat tabel 5 een ranking van deze items zien op basis van de grootste relatieve verandering in het aantal consumenten dat zich daar '(heel veel) zorgen' over maakt. Een index is berekend van het percentage consumenten dat zich '(heel veel) zorgen' maakt in 2023 ten opzichte van 2021.

Rank	Index	
1	100	Dierziekten
2	100	Voedselverspilling
3	98	Het gebruik van bestrijdingsmiddelen bij het verbouwen van gewassen
4	98	Antibiotica in vlees
5	97	Hormonen in vlees
6	96	Het voer dat aan dieren gegeven wordt
7	96	Genetisch gemodificeerde voedingsmiddelen
8	96	Fraude met voedsel
9	95	Voedselallergieën
10	93	Bacteriën, virussen en parasieten die voedselinfecties kunnen veroorzaken
11	93	De levensomstandigheden van dieren bestemd voor consumptie
12	93	De hoeveelheid zout in voedingsmiddelen
13	91	De hoeveelheid suiker in voedingsmiddelen
14	90	De kwaliteit van informatie op etiketten
15	89	De herkomst van producten/dieren
16	84	De hoeveelheid vet in voedingsmiddelen
17	83	Gezond eten
18	83	De betekenis van keurmerken
19	71	Corona/COVID-19 in slachterijen
20	50	Corona/COVID-19

Tabel 5. Ranking items op basis van grootste stijging in de mate waarin consumenten zich zorgen maken gebaseerd op de index van het percentage '(heel) veel zorgen' van 2023 t.o.v. 2021.

In de tabel is te zien dat het aandeel mensen dat zich '(heel) veel zorgen' maakt over bijna alle aspecten gedaald is ten opzichte van 2021. De sterkste daling is te zien voor corona/COVID-19 en corona/COVID-19 in slachterijen, met respectievelijk een index van 50 en 71.

Consumenten maken zich evenveel zorgen als in 2021 over dierziekten en voedselverspilling. De index voor het aandeel consumenten dat zich (heel) veel zorgen maakt over deze aspecten is voor beide 100. De zorgen om het gebruik van bestrijdingsmiddelen bij het verbouwen van gewassen en antibiotica en hormonen in vlees zijn slechts licht gedaald (respectievelijke index 98, 98 en 97).

Samenvattend kan worden gesteld dat consumenten zich in 2023 minder zorgen maken over voeding of de productie van voedingsmiddelen dan de afgelopen jaren. De consument heeft in het algemeen vertrouwen in de veiligheid van voedsel, maar dit vertrouwen is wel gedaald ten

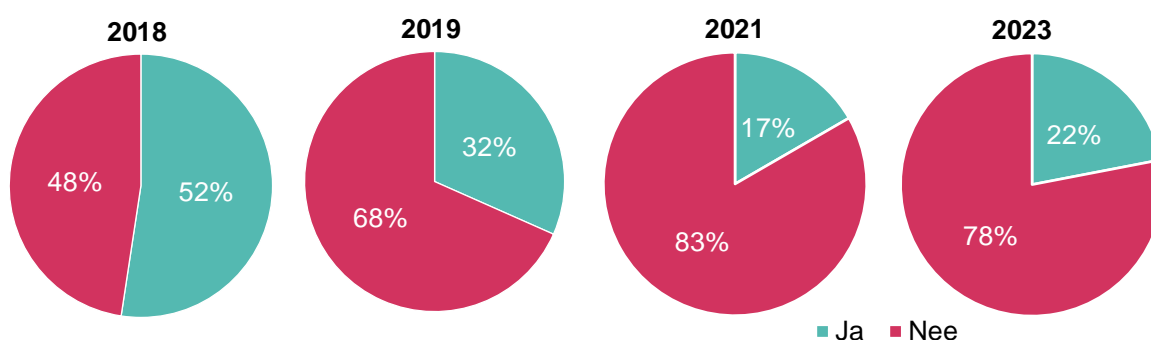
opzichte van eerdere metingen. Wanneer er specifiek gevraagd wordt naar het vertrouwen in productgroepen blijkt dat de consumenten zich hier wel in meer of mindere mate zorgen over maken. Bij de vragen over specifieke productgroepen kunnen consumenten zich misschien ook makkelijker incidenten voor de geest halen.

6. Bekendheid incidenten rond voedselveiligheid en vertrouwen

Evenals in de voorgaande meting zijn enkele vragen gesteld met betrekking tot incidenten waarbij de veiligheid van voedsel in gevaar was of het vertrouwen in voedsel is geschonden. Als eerste is aan consumenten gevraagd of zij zich een bepaald incident van het afgelopen jaar kunnen herinneren. Deze herinnering kan gebaseerd zijn op persoonlijke ervaring of op informatie die men via de media heeft verkregen.

In figuur 10 is af te lezen dat 22% van de ondervraagden aangeeft zich iets te herinneren van een incident in het afgelopen jaar waarbij de veiligheid van voedsel in gevaar was of het vertrouwen in voedsel is geschonden. Na een duidelijke dalende trend in de afgelopen jaren, is dit aandeel voor het eerst weer gestegen. In 2018 lag het percentage consumenten dat zich een incident omtrent voedsel wist te herinneren nog op 52% en dit was gedaald naar 17% in 2021.

Er hebben zich, net als bij de vorige meting, geen grote incidenten voorgedaan voorafgaand aan de huidige meting. Daarnaast lag de focus in de media in het afgelopen jaar vooral bij de berichtgeving omtrent het de oorlog in Oekraïne. In de meting van 2018 had het Fipronil-incident recent daarvoor plaatsgevonden en werd nog door veel consumenten herinnerd. In de periode rondom de meting van 2019 en 2021 waren er ook geen grote incidenten geweest, en tijdens de meting van 2021 lag de focus van de berichtgeving vooral bij corona/COVID-19.

Figuur 10. Herinnering van incident van het afgelopen jaar waarbij veiligheid van voedsel in gevaar was of het vertrouwen in voedsel is geschonden (in %).

Jaren:	Ja Nee
a. 2018	52% 48%
b. 2019	32% 68%
c. 2021	17% 83%
d. 2023	22% 78%

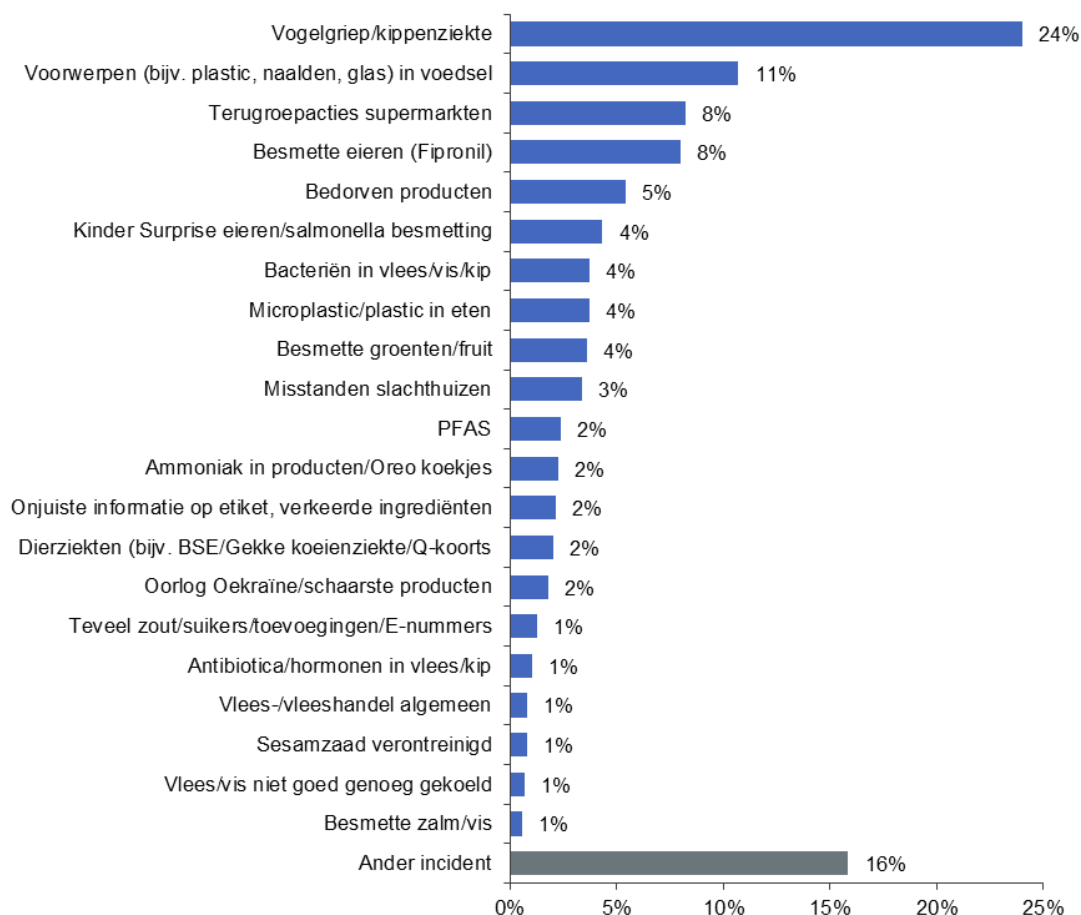
Aan de consumenten die zich een incident van het afgelopen jaar konden herinneren is vervolgens gevraagd te omschrijven welk incident of welke incidenten zij zich herinneren. Zoals te zien is in figuur 11 wordt vogelgriep/kippenziekte het vaakst genoemd, namelijk door maar liefst een kwart van de respondenten die zich een incident herinnerden. In 2021 is dit door slechts 6% genoemd. Mogelijk wordt dit veroorzaakt doordat er in het afgelopen jaar regelmatig berichten in de media zijn over vogelgriep en de angst dat dit zal overgaan op mensen.

Wat opvalt is dat het Fipronil incident nog steeds spontaan genoemd. Wel is dat aantal aan het dalen: in 2023 wordt dit door 8% van de consumenten die zich een incident herinneren spontaan genoemd ten opzichte van 17% in 2021 en 43% in 2019. Deze affaire vond plaats in de zomer van 2017 en in mei 2018 werd bij een kippenboer wederom een te hoge concentratie Fipronil in de eieren geconstateerd en moesten de kippen en eieren zodoende geruimd worden. Hoewel dit intussen een aantal jaren gelden is, blijft dit een incident dat herinnerd wordt door consumenten.

Kijkende naar de overige genoemde incidenten valt het op dat ruim 1 op de 10 consumenten die zich een incident herinnert voorwerpen (bijv. plastic, naalden, glas) in voedsel noemt. In 2021 werd dit door 5% genoemd, dus er is dit jaar een toename te zien.

Twee schandalen in het afgelopen jaar zijn salmonellabesmettingen na het eten van Kinder Surprise eieren en ammoniumcarbonaat (ammoniak) in Oreo koekjes. Dit wordt door weinig mensen genoemd, namelijk door respectievelijk 4% en 2% van de consumenten die zich een incident herinneren.

De consument heeft relatief vaak een incident benoemd dat op de persoonlijke ervaring betrekking had, in plaats van een schandaal dat breed uitgemeten werd in de media. Het betrof in 5% van de genoemde gevallen bedorven producten bij aankoop in de winkel of thuis, een daling van 4 procentpunt ten opzichte van 2021. Binnen deze categorie worden bijvoorbeeld producten over de datum, vla met schimmel en beschimmelde voorverpakte afbakbroodjes genoemd.

Figuur 11. Herinnering van incident waarbij veiligheid van voedsel in gevaar was of het vertrouwen in voedsel is geschonden (basis: consumenten die aangeven zich een incident te herinneren, in %, open vraag).

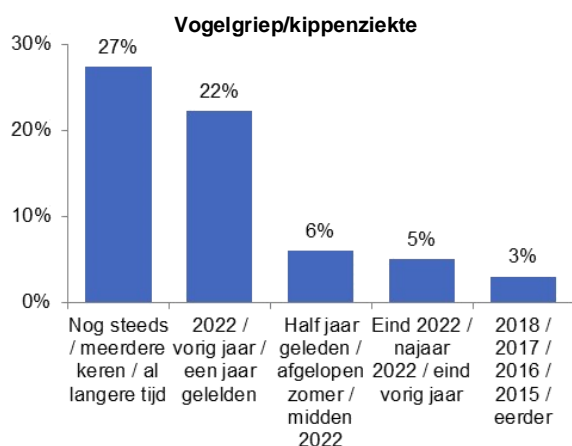
Tot slot is aan de consumenten gevraagd aan te geven wanneer het door hen genoemde incident plaatsvond. In figuren 12a t/m 12d zijn voor de vier meest genoemde incidenten, namelijk incidenten aangaande vogelgriep, voorwerpen in voedsel, terugroepacties supermarkten en besmette eieren de top 5 van de meest aangeduide tijdsperiodes weergegeven.

In het afgelopen jaar is er wederom regelmatig in het nieuws geweest dat er vogelgriep is geconstateerd bij pluimveehouders. Daarnaast leeft de angst dat de vogelgriep risico's kan opleveren voor mensen. Er zijn zelfs berichten dat er mogelijk al mensen zijn die de ziekte hebben opgelopen. Vogelgriep is iets dat al jaren speelt en dat is ook af te lezen uit de antwoorden van respondenten. Ruim een kwart (27%) noemt dan ook een antwoord dat valt in de categorie 'Nog steeds / meerdere keren / al langere tijd'.

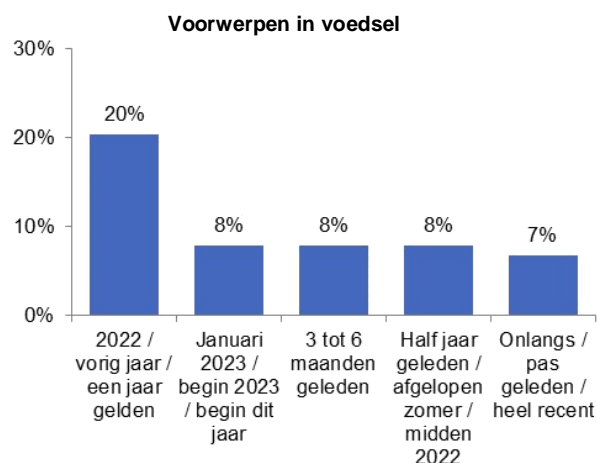
Incidenten omtrent voorwerpen in voedsel, zoals plastic, naalden en glas, hebben volgens de consumenten die een incident hebben genoemd vooral recent plaatsgevonden. Er zijn antwoorden gegeven die niet verder teruggaan dan een jaar geleden.

Er zijn geregeld terugroepacties van supermarkten en door de respondenten worden ook uiteenlopende producten genoemd waarvoor er terugroepacties waren. In het afgelopen jaar is er een terugroepactie geweest om Kinder Surprise eieren. Daarnaast werden uiteenlopende terugroepacties genoemd, van chocoladeletters tot pistoletjes.

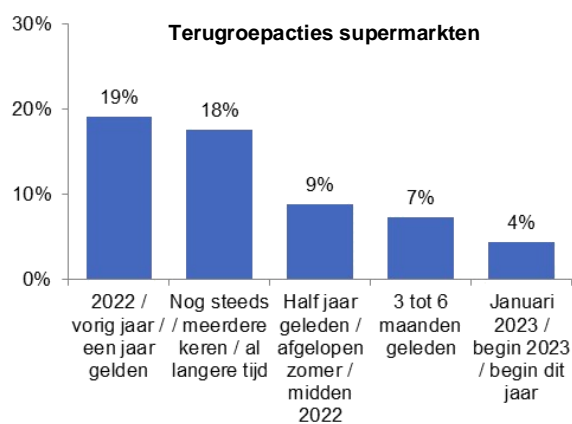
Het eierschandaal speelde zich af in de zomer van 2017 en sleepte zich nog enkele maanden voort. Zoals eerder aangegeven, is het Fipronil incident ook in 2018 in het nieuws geweest, doordat een kippenboer wederom getroffen was. Hierdoor, en doordat het al een aantal jaren geleden is, is het voor respondenten wellicht moeilijk te herinneren wanneer het precies plaatsvond. De antwoorden lopen dan ook nogal uiteen.

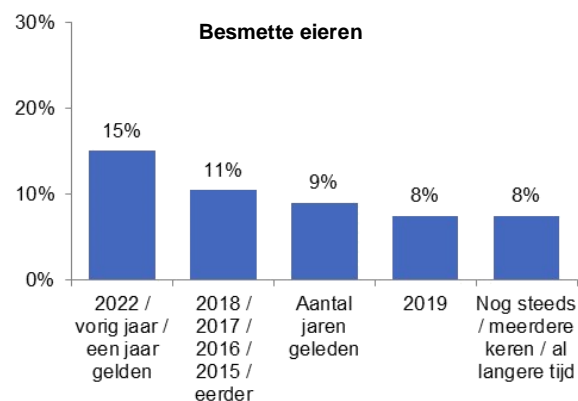
Figuur 12a. Herinnering tijdsperiode van incident met **vogelgriep/kippenziekte** (basis: consumenten die aangeven zich het incident te herinneren, in %, open vraag).

Figuur 12b. Herinnering tijdsperiode van incident met **voorwerpen in voedsel** (basis: consumenten die aangeven zich het incident te herinneren, in %, open vraag).

Figuur 12c. Herinnering tijdsperiode van incident met **terugroepacties supermarkten** (basis: consumenten die aangeven zich het incident te herinneren, in %, open vraag).

Figuur 12d. Herinnering tijdsperiode van incident met **besmette eieren** (basis: consumenten die aangeven zich het incident te herinneren, in %, open vraag).